

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických studií

Bakalářská práce

Finanční gramotnost vybrané skupiny obyvatel

Hana Siwková

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hana Siwková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Finanční gramotnost vybrané skupiny obyvatel

Název anglicky

Financial literacy of selected sociological group

Cíle práce

Cílem této práce je testování úrovně finanční gramotnosti žáků druhého stupně základních škol na základě individuálně vytvořených testů finanční gramotnosti pro tento výzkum. Komparace proběhne mezi dětmi svěřenými do ústavní péče a dětmi z úplných, neúplných či rekonstruovaných rodin. Dílčím cílem je deskripce problematiky finanční gramotnosti a zjištění případného rozdílu výsledků mezi dotazovanými s rodinnou a ústavní péčí.

Metodika

V teoretické části bakalářské práce bude provedena deskripce pojmů a problematiky finanční gramotnosti a jiných souvisejících termínů.

V praktické části bude provedeno testování finanční gramotnosti cílových skupin individuálně sestaveným testem pro tento účel. Získaná data od žáků osmých a devátých ročníků budou získána z vybraných základních škol a dětských domovů.

Po analýze dat bude následovat dílčí vyhodnocení zkoumaných dat u jednotlivých ročníků a ústavů. Jednotlivé skupiny budou následně komparovány s výsledky dětí svěřených do ústavní péče.

Doporučený rozsah práce

40-60

Klíčová slova

dětské domovy, dluh, finanční gramotnost, finanční vzdělávání, peníze, úvěr, vzdělání, základní škola

---

Doporučené zdroje informací

BALABÁN, Zdeněk. Slabikář finanční gramotnosti. 1. vyd. Praha: COFET, 2009. ISBN 978-80-254-4207-4.

BRABEC, Jiří. Finanční gramotnost: srozumitelně a bez překážek. 2. vyd. Plzeň: ABC Finančního vzdělávání, 2012. ISBN: 978-80-905057-0-4.

MANKIW, G.: Zásady ekonomie. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 978-80-7169- 891-3.

RENTON, Peter The Lending Club Story: How the world's largest peer to peer lender transforming finance and how you can benefit. 1. vyd. New York: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2012. 74 s. ISBN 978-1481131735.

SAMUELSON, P. Ekonomie. Praha: NS Svoboda, 2008. 775 stran. ISBN: 80-205-0590-3.

SURYNEK, A.; KOMÁRKOVÁ, R.; KAŠPAROVÁ, E. Základy sociologického výzkumu. 1. vydání. Praha: Management Press, 2001. ISBN 80-7261-038-4.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavel Hrdlička, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 9. 11. 2018

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci Finanční gramotnost vybrané skupiny obyvatel jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Pavlu Hrdličkovi, Ph.D. za jeho odborné rady a vedení při vypracování bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala Bc. Nikol Denkovové za spolupráci při získávání odborných informací a Mgr. Martinu Batkovi za jeho bezmeznou podporu při vypracování bakalářské práce.

Finanční gramotnost vybrané skupiny obyvatel

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá problematikou finanční gramotnosti a její výukou u dětí osmého a devátého ročníku základních škol. V teoretické části jsou vysvětleny základní definice a osnovy výuky finanční gramotnosti na základních školách. Dále jsou v práci vymezeny jednotlivé složky finanční gramotnosti (peněžní gramotnost, cenová gramotnost, rozpočtová gramotnost). Tyto oblasti jsou popsány za pomoci související terminologie. Peněžní gramotnost zahrnuje základní pojmy jako například peníze, bankovní systém nebo cenné papíry. Cenová gramotnost zahrnuje základní pojmy související s cenovými mechanismy a hodnotou peněz – např. cena, inflace, hrubý domácí produkt. Rozpočtová gramotnost se zabývá finančním plánováním.

Praktická část analyzuje úroveň finanční gramotnosti zvolených institucí metodou kvantitativního výzkumu a metodou komparace. Zkoumány byly instituce: Základní škola Generála Svobody, Základní škola 1.Máje a Dětský domov ve Frýdku-Místku. Na základě výzkumu jsou vyhodnoceny rozdíly mezi osmým a devátým ročníkem jednotlivých zkoumaných institucí. V závěru jsou vyhodnoceny rozdíly mezi všemi zkoumanými osmými a devátými ročníky a je provedena komparace finanční gramotnosti žáků svěřených do ústavní péče a žáků z úplných, neúplných či rekonstruovaných rodin.

Klíčová slova:

Finanční vzdělávání, bankovní služby, základní školy, vzdělávání, dětské domovy, závazky, peníze, banky, primární vzdělávání

Financial literacy of selected sociological group

Abstract

The bachelor thesis deals with issues related to financial literacy and its teaching in eighth and ninth grades of elementary schools. The theoretical part explains the basic definitions and syllabus of financial literacy teaching at elementary schools. In addition, the individual components of financial literacy (financial literacy, price literacy, budget literacy) are defined in the work. These areas are described by the help of related terminology. Monetary literacy includes basic terms such as money, the banking system or securities. Price literacy includes basic concepts related to price mechanisms and the value of money - price, inflation, gross domestic product. Budget literacy deals with financial planning.

The practical part analyzes the level of financial literacy in selected institutions by the method of quantitative research and the method of comparison. Institutions that were examined: Elementary School of General Liberty, Elementary School 1.Máje and Children's institution in Frýdek-Místek.. Based on the research, the differences between the eighth and ninth year of the individual institutions examined are evaluated. In conclusion, the differences between all the eighth and ninth years under study are evaluated and a comparison of the financial literacy of pupils assigned to institutional care and pupils from full, incomplete or reconstructed families is made.

Keywords: financial education, banking products, primary schools, education, finances, commitments

Obsah

1	Úvod	13
2	Cíl práce a metodika	14
2.1	Cíl práce	14
2.2	Metodika	14
3	Současný stav a poznání řešené problematiky	15
3.1	Finanční gramotnost	15
3.1.1.1	Finanční vzdělávání	15
3.1.1.2	Finanční vzdělávání na základních školách	15
3.1.1.3	Definice finanční gramotnosti	16
3.1.2	Peněžní gramotnost	17
3.1.2.1	Historie vzniku peněz	17
3.1.2.2	Peníze a jejich funkce	18
3.1.2.3	Měna	18
3.1.2.4	Měnový kurz.....	19
3.1.2.5	Centrální banka	19
3.1.2.6	Obchodní banky	19
3.1.2.7	Obchodní družstva	20
3.1.2.8	Nebankovní sektor	21
3.1.2.9	Vybrané bankovní produkty	21
3.1.2.10	Úrok a úroková sazba	27
3.1.2.11	Cenné papíry.....	28
3.1.3	Cenová gramotnost	29
3.1.3.1	Trh.....	29
3.1.3.2	Cena	29
3.1.3.3	Inflace	30
3.1.3.4	Hrubý domácí produkt	31
3.1.3.5	Daně a daňový systém	31
3.1.3.6	Nezaměstnanost.....	32
3.1.4	Rozpočtová gramotnost	32

3.1.4.1	Finanční plánování.....	33
3.1.5	Jiné typy gramotností ovlivňující finanční gramotnost	34
3.1.5.1	Informační gramotnost	34
3.1.5.2	Numerická gramotnost	34
3.1.5.3	Právní gramotnost	34
4	Vlastní práce	37
4.1	Test finanční gramotnosti	37
4.2	Vyhodnocení testů – Základní škola Generála Svobody v Havířově	39
4.2.1	Vyhodnocení testů osmého ročníku.....	39
4.2.2	Vyhodnocení testů devátého ročníku.....	41
4.3	Vyhodnocení testů – Základní škola 1. Máje v Havířově.....	44
4.3.1	Vyhodnocení testů osmého ročníku.....	44
4.3.2	Vyhodnocení testů devátého ročníku.....	46
4.4	Výsledky testů Dětského domova ve Frýdku-Místku.....	49
4.4.1	Vyhodnocení osmého ročníku.....	49
4.5	Komparace osmých a devátých ročníků v jednotlivých zařízeních	53
4.5.1	Komparace osmých a devátých ročníků ZŠ Generála Svobody	53
4.5.2	Komparace osmých a devátých ZŠ 1.Máje	55
4.5.3	Komparace osmých a devátých ročníků DD ve Frýdku-Místku.....	56
4.6	Komparace výsledků ročníků	58
4.6.1	Komparace osmých ročníků.....	58
4.6.2	Komparace devátých ročníků.....	61
5	Výsledky a diskuse.....	64
6	Závěr.....	68
7	Seznam použitých zdrojů	70
8	Přílohy.....	74

Seznam obrázků

Obrázek 1	Schéma finanční gramotnosti 1	17
Obrázek 2	Test finanční gramotnosti	39

Seznam tabulek

Tabulka 1	Přehled latinských zkratk.....	28
Tabulka 2	Hodnoty průměrné roční inflace v ČR 2002-2017	30

Tabulka 3 ZŠ Generála Svobody přehled výsledků - osmý ročník	39
Tabulka 4 ZŠ Generála Svobody přehled správných odpovědí - osmý ročník.....	40
Tabulka 5 ZŠ Generála Svobody přehled výsledků - osmý ročník	42
Tabulka 6 ZŠ Generála Svobody přehled správných odpovědí – devátý ročník.....	43
Tabulka 7 ZŠ 1. Máje přehled výsledků -osmý ročník	44
Tabulka 8 ZŠ 1. Máje přehled správných odpovědí - osmý ročník.....	45
Tabulka 9 ZŠ 1. Máje přehled výsledků - devátý ročník	47
Tabulka 10 ZŠ 1. Máje přehled správných odpovědí - osmý devátý ročník.....	48
Tabulka 11 DD ve Frýdku-Místku -osmý ročník	49
Tabulka 12 DD ve Frýdku-Místku přehled správných odpovědí - osmý ročník	50
Tabulka 13 DD ve Frýdku-Místku přehled výsledků - devátý ročník.....	51
Tabulka 14 DD ve Frýdku-Místku přehled správných odpovědí - devátý ročník ...	52
Tabulka 15 ZŠ Generála svobody porovnání ročníků	54
Tabulka 16 ZŠ Generála Svobody vyhodnocení otázek – porovnání ročníků.....	54
Tabulka 17 ZŠ 1. Máje porovnání ročníků	55
Tabulka 18 ZŠ 1. Máje vyhodnocení otázek – porovnání ročníků	55
Tabulka 19 DD ve Frýdku-Místku porovnání ročníků	56
Tabulka 20 DD ve Frýdku-Místku vyhodnocení otázek – porovnání ročníků	57
Tabulka 21 komparace osmých ročníků.....	58
Tabulka 22 komparace odpovědí osmých ročníků	58
Tabulka 23 komparace devátých ročníků.....	61
Tabulka 24 komparace odpovědí devátých ročníků	61
Tabulka 25 Rozdíly mezi ročníky	64
Tabulka 26 Porovnání dosažené úspěšnosti otázek u osmých ročníků	65
Tabulka 27 Porovnání dosažené úspěšnosti otázek u devátých ročníků	66

Seznam grafů

Graf 1 Přehled správných odpovědí ZŠ Generála Svobody – osmý ročník.....	40
Graf 2 Úspěšnost jednotlivých otázek ZŠ Generála Svobody – osmý ročník	41
Graf 3 Přehled správných odpovědí ZŠ Generála Svobody – devátý ročník.....	42
Graf 4 Úspěšnost jednotlivých otázek ZŠ Generála Svobody – devátý ročník	44
Graf 5 Přehled správných odpovědí ZŠ 1. Máje – osmý ročník.....	45

Graf 6 Úspěšnost jednotlivých otázek ZŠ 1. Máje - osmý ročník.....	46
Graf 7 Přehled správných odpovědí ZŠ 1. Máje – devátý ročník.....	47
Graf 8 Úspěšnost jednotlivých otázek ZŠ 1. Máje - devátý ročník.....	48
Graf 9 Přehled správných odpovědí DD ve Frýdku-Místku – osmý ročník	50
Graf 10 Úspěšnost jednotlivých otázek DD ve Frýdku-Místku - osmý ročník	51
Graf 11 Přehled správných odpovědí DD ve Frýdku-Místku – devátý ročník	52
Graf 12 Úspěšnost jednotlivých otázek DD ve Frýdku-Místku - devátý ročník	53
Graf 13 komparace odpovědí osmých ročníků	60
Graf 14 komparace odpovědí devátých ročníků	63

Seznam použitých zkratk

MF – Ministerstvo financí České republiky

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

RVP – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

ČNB – Česká národní banka

ČSÚ – Český statistický úřad

HDP – hrubý domácí produkt

RPSN – roční procentní sazba nákladů

CP – cenné papíry

ČR- Česká republika

ZŠ – základní škola

DD – dětský domov

1 Úvod

Práce pojednává o finanční gramotnosti vybrané skupiny obyvatel, konkrétně žáků druhého stupně základních škol. Finanční gramotností se rozumí souhrn znalostí, dovedností a hodnotových postojů jedince, který je schopen se odpovědně rozhodovat a jednat při různých životních a hospodářských skutečnostech tak, aby zabezpečil sám sebe a lidi, za které je odpovědný. Člověk finančně gramotný by měl aktivně vystupovat na finančním trhu a měl by mít znalosti o problematice peněz, cen a rizicích s tímto tématem spojených.

Rizikovým faktorem studentů vyšších tříd základních škol je neodpovědné zacházení s rozpočtem a špatná identifikace rizik směřující k zadluženosti. Proto se práce bude zaměřovat na výzkum úrovně finanční gramotnosti pomocí sestavené testu, který se bude zakládat na definici několika základních pojmů a modelových příkladů. Testy budou následně vyhodnoceny a porovnány mezi jednotlivými ročníky i základními školami.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je testování a komparace finančních gramotnosti žáků druhého stupně základních škol s rodinnou a ústavní péčí a deskripce problematiky finanční gramotnosti. Testování proběhne pomocí individuálně vytvořeného testu pro tento výzkum. Na základě získaných dat budou komparovány dílčí výsledky osmých a devátých ročníků, následně bude provedena komparace osmých a devátých ročníku jednotlivých institucí. Dále bude provedena komparace finanční gramotnosti žáků svěřených do ústavní péče a žáků z úplných, neúplných či rekonstruovaných rodin. Dílčím cílem bude deskripce problematiky finanční gramotnosti.

2.2 Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena na část teoretickou a část praktickou. V teoretické části bude provedena deskripce klíčových pojmů z oblasti finanční gramotnosti, východiskem této části bude prostudování odborné literatury zabývající s problematikou finanční gramotnosti, bankovníctví, tvorby rozpočtu, makroekonomie aj. Bude vymezen pojem finanční gramotnost a definovány pojmy spadající pod dílčí složky.

Praktická část bude analyzovat úroveň finanční gramotnosti zvolených institucí metodou kvantitativního výzkumu a metodou komparace. Na základě výzkumu budou vyhodnoceny rozdíly mezi osmým a devátým ročníkem jednotlivých zkoumaných institucí. Dále budou vyhodnoceny rozdíly mezi všemi zkoumanými osmými a devátými ročníky a bude provedena komparace finanční gramotnosti žáků svěřených do ústavní péče a žáků z úplných, neúplných či rekonstruovaných rodin.

3 Současný stav a poznání řešené problematiky

3.1 Finanční gramotnost

3.1.1.1 Finanční vzdělávání

Finanční vzdělávání se v České republice uskutečňuje podle systematického přístupu, který definovala Národní strategie finančního vzdělání z roku 2010. Hlavním posláním této strategie je posílení úrovně ekonomické gramotnosti, která pomáhá občanům lépe se orientovat na finančním trhu produktů a služeb, uvědomovat si potenciální rizika i odpovědný postoj ke zdrojům současným a budoucím a jejich získáváním. Česká národní banka se rovněž podílí na finančním vzdělávání svými projekty, protože jej považuje za nezbytnou součást prevence rizikového chování na finančním trhu. (1)

3.1.1.2 Finanční vzdělávání na základních školách

Ministerstvo financí vydalo v roce 2017 aktualizovaný soubor Standardů finanční gramotnosti, který přesněji udává cílovou úroveň finanční gramotnosti žáků základních a středních škol. Soubor tak zmodernizoval předchozí verzi, která platila deset let a obohatil ji o nové pojmy a skutečnosti, které se na finančním trhu objevily od roku 2007. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy tyto standardy zohlední v připravovaném RVP. Aktualizovaná verze oproti předchozí předpokládá větší edukaci v oblasti bezhotovostního placení, vznik a rizika půjček, zabezpečení na stáří, řešení zadlužení a předlužení, rizika nesplnění podmínek svých závazků aj. (2)

Současná podoba Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání zahrnuje nauku finanční gramotnosti pod vzdělávací oblast Člověk a společnost, která zahrnuje vzdělávací obory Dějepis a Občanskou nauku, jejíž součástí je finanční vzdělávání součástí. Nejedná se tedy o speciální předmět zaobírající se touto problematikou, ale součástí společenskovední nauky zahrnující základy politologie, feminismu, sociologie, rodinné výchovy a dalších. (3)

Finanční vzdělávání by mělo být nestranné, to znamená, že by se v jeho obsahu mělo být vše zmíněno pouze obecně a nemělo by docházet k propagaci konkrétních produktů

nebo služeb. Vzhledem k tomu, že se finanční vzdělávání nespécializuje na konkrétní cílovou skupinu, ale jedná se o edukaci napříč generacemi, bylo zapotřebí vytvořit dvoupilířovou strukturu finančního vzdělávání, která se dělí na vzdělávání počáteční a další. Počáteční vzdělávání je chápáno jako vzdělání primární a jeho náplň zajišťuje stát prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy za odborné podpory Ministerstva financí a České národní banky. Další vzdělávání již není garantováno státem a jedná se tedy o neformální vzdělávání, které by měl poskytovat hlavně soukromý sektor a v určitých případech i státní správa. (1)

Předpokládané znalosti žáka druhého stupně na základě dodržení tohoto rámcového programu:

Žák by měl být schopné rozlišit formy osobního vlastnictví

Měl by umět sestavit rozpočet a rozpoznat rozdíly mezi fixními a variabilními náklady

Měl by umět rozeznat kreditní a debetní kartu a znát druhy bezhotovostního placení

Žák by měl umět vysvětlit funkci a banky

Měl by uvést a porovnat nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu

Umí vysvětlit na příkladu chování kupujících a prodávajících a popíše základní fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH

Umí popsat vliv inflace na hodnotu peněz

Dítě chápe, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané

(3)

3.1.1.3 Definice finanční gramotnosti

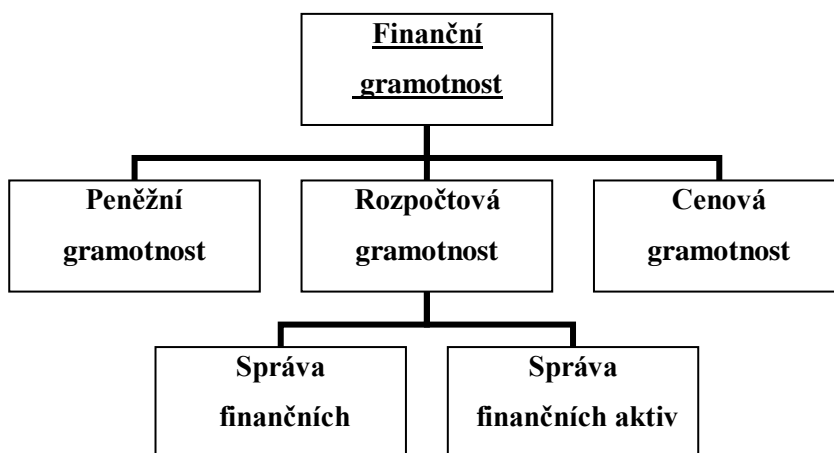
Finanční gramotnost je komplexní vyjádření vědomostí, dovedností i hodnotových stanovisek občana nezbytných k tomu, aby se v současné době či době budoucí dokázal uplatnit a mohl tak v rozličných životních a hospodářských situacích zabezpečit sebe i svou rodinu. Finančně gramotný občan měl být schopen aktivně vystupovat na finančním

trhu, měl by mít přehled o problematice peněz, cen i finančních rizicích, ke kterým by měl odpovědně přistupovat. (1)(4)

Struktura finanční gramotnosti je třísloužková, rozpočtová gramotnost se však ještě dělí na dvě podskupiny.

Obrázek 1 Schéma finanční gramotnosti 1

Zdroj: (2) vlastní zpracování

3.1.2 Peněžní gramotnost

„Peněžní gramotnost představují kompetence nezbytné pro správu hotovostních a bezhotovostních peněz a transakcí s nimi a dále správu nástrojů k tomu určených.“
(4,2010)

3.1.2.1 Historie vzniku peněz

Prvotní směna při vzniku civilizace probíhala barterovým obchodem, který byl komplikovaný na uskutečnění určitou nedělitelností směnných statků a také nezbytností nalézt před směnou někoho, kdo cílový předmět byl ochotný směnit a zároveň přijmout protihodnotu. Tyto problémy vedly k vývoji zbožových peněz, které byly rozličné na kontinentální i regionální úrovni, směnným platidlem byl například dobytek, udice, nože, sůl nebo plátno. I zde se prokázaly komplikace se skladováním a dělitelností zbožových peněz. S postupným vývojem se jako nejlepší řešení ukázaly vzhledem ke svým

vlastnostem dělitelnosti a trvanlivosti drahé kovy, jsou totiž vzácné, a i malé množství těchto drahých kovů představuje velkou hodnotu. Pro sjednocení hodnoty a ryzosti drahých kovů se začaly nahrazovat různé podoby tohoto platidla ražbou mincí. Pouze mince se však ukázaly jako nepraktické při manipulaci s většími částkami, byly totiž velmi těžké, proto se větší hodnoty začaly nahrazovat bankovkami. Vznik této formy peněz se připisuje Číně, která bankovky začala užívat už v 10.století, v Evropě se bankovky poprvé použily ve Švédsku v roce 1661. Od konce první světové banky se začaly mince z ušlechtilých kovů nahrazovat mincemi z kovů obecných s přidanou nominální hodnotou, která byla vyšší, než hodnota kovu. (5)(6)

3.1.2.2 Peníze a jejich funkce

Jedná se o všeobecný ekvivalent, který ulehčil směnnou činnost. Význam slova peníze lze chápat jako poukázku na statky a služby, jako mění vlastníka či jako moderní prostředek směny a měrná jednotka hodnoty a uchovatel hodnoty.

Peníze v hmotné směnné podobě představují mince a bankovky, v bezhotovostní podobě se jedná o údaje na účtech bankovních účtů a podobně. Mince mají formu kovu s vyznačenou hodnotou, kterou stanovila měnová autorita. Bankovka je cenný papír, který je vydáván na majitele a je bezúročný. (7)

3.1.2.3 Měna

Jedná se o konkrétní peněžní druh na určitém vymezeném území, s vlastním názvem, způsobem ochrany, vzhledem i emisními pravidly. V České republice stanovuje měnu § 13 zákona o České národní bance jako korunu českou. Emitentem národního platidla je vždy centrální banka, tu na našem území představuje instituce ČNB. Není pravidlem, že každá země má svou vlastní měnu na celém světě odhadujeme více než 200 druhů měn, některé země mají měnu stejnou (např. měnová unie s platidlem €) a některé státy mají více druhů měn na jednotném území, jedná se o tzv. paralelní měnu (např. Haiti) (5)(8)

3.1.2.4 Měnový kurz

Měnový kurz určuje poměr hodnoty domácí měny za směnu zahraniční měny a naopak. Cílem národní ekonomiky je udržení co nejstabilnějšího kurzu, neboť taková ekonomika je atraktivnější pro zahraniční investory a obchodníky na kterých jsou zvláště malé státy závislé. (9)

3.1.2.5 Centrální banka

Centrální banky jsou vrcholné, nezávislé instituce tvořící měnovou politiku (vyjma státu Eurozóny) a kontrolující bankovní trh v určitém státě. Bankovní systém se vyznačuje dvoustupňovým systémem, první úroveň náleží monetární autoritě – centrální bance, druhá úroveň pokrývá veškeré komerční banky). V České republice plní funkci centrální banky Česká národní banka (dále ČNB) již činnost upravuje ústava a zákon č.6/1993 Sb. o České národní bance. Hlavním cílem ČNB je péče o cenovou stabilitu, v souladu s tímto cílem emituje mince a bankovky, kontroluje zúčtování obchodních bank i jiných finančních institucí a sleduje peněžní oběh. ČNB spravuje finanční účty osob a institucí, které jsou napojeny na státní rozpočet a po dohodě s MF emituje státní dluhopisy a provádí operace na finančních trzích. (5) (10)

3.1.2.6 Obchodní banky

Jedná se o právnické osoby, které vykonávají finanční služby za účelem zisku, jejich činnost upravuje zákon 21/1992 Sb.. Zákon definuje banky jako akciové společnosti, které mají licenci ČNB na tyto služby:

Přijímají peněz od veřejnosti

Poskytování úvěrů

Pokud má obchodní banka povolení od ČNB smí vykonávat také tyto služby:

Investovat do cenných papírů

Poskytovat finanční leasing

Platební operace a správa a vydávání elektronických peněz

Zajišťování inkasa

Otevírání akreditivů

Směnárenskou činnost

Bankovní poradenství

Funkci depozitáře

Investování na devizových trzích a obchodování se zlatem

Správa investic do domácích a zahraničních fondů (11)

Banky nabývají depozitních finančních prostředků shromažďováním dočasně volných peněz v ekonomice, ty později do ekonomiky vrací skrze úvěry. Úroky z úvěrů jsou pro banku jedním z hlavních zdrojů příjmů. Obchodní banky lze dělit na univerzální a oddělené, podle toho, jestli banka odděluje investiční a komerční bankovníctví. Základní složkou českého bankovního systému jsou banky univerzální. Na našem území se těší oblibě i banky se specifickým zaměřením – tzv. specializované banky. Mezi specializované banky je možné zařadit například Českomoravskou záruční a rozvojovou banku, která se specializuje na podporu malých a středních podniků, nebo Českou exportní banku podporující vývoz tuzemských obchodníků, ale i stavební spořitelny. Od roku 2004 se v České republice posílil vliv a působnost zahraničních bank, vstup do Evropské unie totiž umožnil jejich založení na základě jednotné bankovní licence (například MBank z Polska nebo ING Bank z Nizozemska) (5)

3.1.2.7 Obchodní družstva

Další finanční instituce bankovního charakteru jsou družstevní záložny tzv. kámpeličky, ty mohou poskytovat úvěry nebo vést spoření či bankovní účet stejně jako banky rozdíl je pouze v tom, že tyto služby poskytují pouze členům družstva. Až do roku 2015 bylo členství pouze formálnost s libovolným vkladem, od poloviny roku 2015 přišla novela, která upravovala, že výši členského poplatku, ten stanovila na jednu desetinu vkladu. Na členský vklad se však nevztahuje zákonné pojištění vkladů, což by znamenalo, že pokud by kámpelička zkrachovala, tak o něj klient přijde. Od roku 2018 zaniklo ze zákona členství těm, kteří nezvýšili členský vklad. (12) (13)

3.1.2.8 Nebankovní sektor

Jedná se o finanční instituce bez bankovní licence, které se specializují převážně na poskytování úvěrů. Oproti bankám nabízejí nebankovní společnosti vyšší úrok, jeden z důvodů je ten, že pro ně není tolik podstatná bonita klienta. Nebankovní společnosti však kromě neprokazování příjmů mají i další výhodu, jednají daleko rychleji než banky, pokud se tedy klient dostane do finanční a časové tísně, banka pro něj nebude optimálním řešením. Schvalování půjček u nebankovních společností je velmi rychlé a klient většinou obdrží peníze do několika málo dní. Nebankovní společnosti se vyznačují i snadnou administrativou, o půjčku můžete zažádat např. online, pověřený pracovník zpravidla klienta kontaktuje a domluví si s ním setkání (nezřídka kdy u klienta doma). ČNB vydala už v roce 2008 prohlášení, ve kterém spotřebitele varuje před nebankovními půjčkami z důvodu nedostatečné regulace. Upozornila na to, že nebankovní společnosti velmi často využívají nízké finanční gramotnosti cílových občanů a nabízejí jim půjčky za velmi nevýhodných podmínek. Představitelé nebankovní společností oponují tím, že jednají pouze v normách zákona.

Miroslav Brož z neziskové organizace Člověk v tísní upozorňuje, že podle něj se nebankovní společnosti zaměřují záměrně na klienty nesolventní a velmi často s příjmy ze sociálních dávek. Společnosti dle jeho názoru spoléhají na to, že klient své závazky nedodrží a společnost tak bude pomocí exekuce vymáhat dluhy z příjmu ze sociálních dávek. Zástupci nebankovních společností oponují tím, že se nejedná o nic nezákonného. (14)(15)

3.1.2.9 Vybrané bankovní produkty

Běžný účet

Běžný účet shromažďuje peníze klienta v elektronické podobě. Klient může provádět bankovní operace pomocí příkazů podaných přímo bance osobně, pomocí zadaných operací do bankomatu nebo přes správu aplikací nejčastěji ve formě webu nebo mobilní aplikace. Hlavním posláním bankovního účtu je možnost klienta disponovat jakýmkoliv množstvím peněz v zajištěné podobě tak, aby klient mohl uskutečňovat

okamžitě jednoduché bankovní operace (zejména platba ve prospěch jiných osob nebo výběr prostředků) v libovolném prostředí s platebním terminálem nebo on-line připojení. Běžný účet představuje základní depozitní produkt, který může být veden fyzickým i právnickým osobám v tuzemské i zahraniční měně. Na běžný účet bývají převáděny finanční prostředky z mezd, důchodů nebo jiných plnění. Běžný účet však není určen ke kumulaci peněz ze spoření, banka záměrně sjednává na běžných účtech velmi nízký úrok rovnající se téměř nule. Historii všech platebních transakcí může klient zjistit pomocí výpisu, který se nejčastěji uvádí v měsíčních intervalech, ale může se vyskytovat i za delší časové období. Mezi nejzákladnější služby, které bankovní účet umožňuje patří bezhotovostní placení, výběr peněz z bankomatu, informace o finančním zůstatku na účtu. (16)

Spoření

Banky i družstevní záložny nabízejí svým klientům možnost výhodnějšího uložení peněz formou termínovaných vkladů nebo spoření. Finanční společnosti nabízejí výhodnější úroky než na běžných účtech. (5)

Stavební spoření

je finanční produkt, který je podporován státní podporou, ta má motivovat klienty ke spoření a zhodnocování svých úspor. Rovněž dovoluji financovat pořízení nemovitosti nebo její rekonstrukci úvěrem. Cílová částka se sjedná u podpisu smlouvy včetně doby spoření a měsíčních přírůstků, tyto podmínky se však v průběhu spoření mohou měnit dle požadavků klienta. Nevýhodou stavebního spoření jsou však nízké úroky z vkladu. Zákon upravuje také minimální dobu spoření, v průběhu které klient nesmí s naspořenými penězi manipulovat tzv. vázací lhůta. Zákonná vázací lhůta je v roce 2018 šestiletá. Pokud by klient porušil tuto podmínku a s penězi manipuloval, přišel by o státní podporu, která představuje 10 % z vkladu pouze do výše maximálního státního příspěvku, ten je stanovený na 2000 Kč. Pokud chce tedy klient získat maximální možnou státní podporu, musí ušetřit alespoň 20 000 Kč ročně. Se stavebním spořením se rovněž mohou zřizovat běžné úvěry či hypoteční úvěry, výhoda čerpání těchto úvěrů je, že banka zná bonitu i platební morálku klienta, sjednat úvěr je proto tedy administrativně jednodušší a nezřídka kdy i rychlejší. (17)

Spořicí účet

Spořicí účet je poskytován na zhodnocení volných finančních prostředků, může být sjednán k běžnému účtu jako doplňková služba nebo samostatně. V případě propojení spořicího účtu s běžným účtem může klient průběžně převádět volný kapitál a navyšovat tak naspořenou částku nebo disponibilní zůstatek na běžném účtu. Výhodou spořicího účtu je, že bývá sjednán a veden většinou zadarmo, investice jsou zde stoprocentně pojištěny až do výše 100 000 € a jsou zde sjednány vyšší úroky než na běžných účtech. Spořicí účet lze sjednat u bankovních společností i družstevních záložen, družstevní záložny nabízejí zpravidla vyšší úrok, ale i vyšší riziko. Banka může sjednat spořicí účet v domácí i cizí měně. (18)

Vedení spořicího účtu dělíme na:

Spořicí účet s výpovědní lhůtou – jedná se o rozličně sjednanou dobu, po kterou majitel spořicího účtu nesmí nakládat s uloženými penězi, v případě porušení výpovědní lhůty bývají tyto prohřešky finančně trestány.

Spořicí účet bez výpovědní lhůty – při sjednání tohoto typu spoření může majitel čerpat naspořené peníze kdykoliv, výhodou tohoto typu spoření je vysoká likvidita vkladů. (16)

Platební karty

Debetní karta

Debetní karta je svým standardním tvarem a velikostí totožná s kreditní kartou, jedná se o plastovou kartičku s postranním magnetickým páskem. Debetní karta je propojena s bankovním účtem a umožňuje vlastníkovu bankovního účtu nakládat se svými financemi pomocí bezhotovostních transakcí za pomoci platebních terminálů a bankomatů, do kterých může majitel debetní karty peníze vložit, ale i z něj peníze vybrat. První debetní karty se začaly objevovat ve státu Kalifornie v roce 1971, když byl zřízen první bankomat americkou bankou Burbank, o další rozvoj platebních karet se postarala společnost First federal savings and loan of Lincoln, která ve státě Nebraska spustila první bezhotovostní platební terminály. (6) (19)

Kreditní karta

Kreditní karta je propojení debetní karty a revolvingového úvěru. Vlastník účtu nemusí své závazky hradit bezprostředně, nýbrž dle smluvených podmínek finanční instituce, která mu kreditní kartu vydala. V dnešní době už podoba kreditní karty nemusí být pouze výše popsána, ale lze ji nahradit chytrými hodinkami, aplikací v mobilu či čipem v jakékoliv podobě, tyto trendy však stále nedosahují popularity karty. Aby se zamezilo zneužití bezkontaktních způsobů plateb, nabízí vydavatelé platebních karet okamžitou možnost blokace platební karty na základě elektronického nebo telefonického požadavku. (16) (20)

Terminovaný vklad

Terminovaný vklad je jednorázový vklad na bankovní účet, který se zhodnocuje po určité sjednané období, na rozdíl od spořicího účtu klient nemůže do vypršení sjednaného termínu peníze čerpat ani vklad navyšovat. Tuto službu si může zřídit právnická i fyzická osoba. Při založení vkladu je sjednaná výpovědní lhůta, kterou klient nesmí pod hrozbou pokuty porušit. Terminovaný vklad bývá úročen fixním úrokem, který je od sjednání smlouvy neměnný, nebo variabilním úrokem, ten se odvíjí od hodnot úrokových sazeb na mezibankovním trhu. Vklady může rozdělit podle doby, na kterou byly sjednány. (21)

Jedná se o toto členění:

krátkodobý vklad - od 7 dní do jednoho roku

střednědobý vklad – 2-4 roky

dlouhodobý vklad - splatný nejdříve po 5 letech

Terminované vklady také dělíme podle možnosti výběru vložené částky.

Revolvingové vklady dovolují výběr peněz pouze v den splatnosti první domluvené smlouvy, ta se automaticky prodlužuje se zachování stejných smluvních podmínek, pokud klient nevybere vklad v den splatnosti. Obnovovací vklad je typický pro krátkodobé vklady. Dalším typem výběru vkladu je terminovaný vklad s jednorázovou splatností. V den splatnosti se vklad zhodnotí a přepošle na stanovený účet klienta nebo jej klient

může převzít osobně. Vklad se dále neobnovuje, tento typ je typický pro střednědobé a dlouhodobé vklady. (16)

Penzijní připojištění

Jedná se o výhodnou formu spoření se státním příspěvkem, která má pomoci klientům zachovat si svou životní úroveň i po odchodu do penze. Velkou výhodou představuje i možnost daňové úlevy. Sjednání penzijního připojištění je dobrovolné a nikterak neovlivňuje výši důchodu, kterou klient bude ve stáří dostávat. Příspěvek na penzijní připojištění je častým firemním benefitem. Na státní příspěvek dosáhne každý, kdo měsíčně uspoří alespoň 300 Kč, v takovém případě je státní příspěvek 90 Kč. Pokud klient spoří více, má nárok i na vyšší státní podporu, ta může dosahovat až 230 Kč při minimální výši spoření 1000 Kč měsíčně. Výši příspěvků lze odečíst od základu daně až do výše 24 000 Kč, tento odpočet může uplatnit ten, který v uplynulém roce uspořil na penzijním připojištění alespoň 36 000 Kč. Penzijní připojištění může klient čerpat od 60. roku života, pokud by se rozhodl peníze čerpat dříve, musel by doplatit hodnotu daňového odpočtu a přišel by i o státní příspěvky. (21)

Pojištění

„Pojištění je druh finanční služby, kterou poskytují pojišťovny. Základním principem pojištění je rozložení výdajů na úhradu nějakého negativního jevu, jako je nehoda (havárie), katastrofa, zcizení, ztráta a podobně, na delší časové období do pravidelných splátek. Pojištění je tak určitou formou řízení rizik - tedy cílem je tlumit finanční dopad určitých negativních událostí a rozložit finanční nároky této negativní události do delšího časového období.“ (23, 2018)

Pojištění je tedy vztah mezi pojistníkem a pojišťovnou, který upravuje pojistná smlouva. Každá pojišťovna si vytváří garanční fond, který má sloužit jako rezerva při plnění pojistné události. Pojistná smlouva upravuje pojistnou dobu, pojistnou částku (tedy maximální částku plnění, které je upraven dohodou nebo zákonem).

Hlavní principy pojištění:

Princip podmíněné návratnosti – ten udává, že pojišťovna poskytne pojistné plnění v případě, že nastane pojistná událost podle sjednaných podmínek

Princip neekvivalentnosti určuje, že výše vyplaceného plnění není závislá na výši placeného pojistného.

Princip solidárnosti znamená, že pojistníci platí pojistné, aby vytvořili rezervy, současně ale počítají s tím, že pojistnou částku obdrží pouze klienti pojišťovny, kterým nastala pojistná událost. (23) (24)

Úvěr

Úvěr představuje bankou poskytnutou půjčku, která může být poskytnuta klientovi na soukromé účely, pak se jedná o půjčku osobní, nebo může být poskytnuta na účely spojené s podnikáním, tu zabezpečují podnikatelské úvěry. Úvěry rozlišujeme podle doby splatnosti na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé, přičemž poslední dva zmíněné typy jsou úvěry na vyšší částky se splatností několika let. Krátkodobé úvěry jsou poskytnuty na nižší částku a jejich splatnost může být stanovena i na několik týdnů. Pokud banka vyžaduje účel poskytnutí peněz (banka převede peníze na účet poskytovatele služeb/prodejce) jedná se o půjčku účelovou, v opačném případě se jedná o půjčku bezúčelovou, kde klient může vypůjčenou částku investovat libovolně. Poskytování úvěrů je jednou z nejdůležitějších operací obchodních bank a zajišťuje komerčním bankám zásadní procento zisku. (25)

Na trhu je nepřehledné množství druhů úvěrů, je tedy téměř nemožné je všechny vyjmenovat. Mezi základní typy úvěrů patří:

Kontokorentní úvěr

Jedná se o krátkodobý úvěr, který umožňuje, aby zůstatek na účtu přecházel do debetu. Klient může automaticky čerpat kontokorentní úvěr tak, že bude pokračovat v platbách bez ohledu na to, jestli má na účtu dostatečný zůstatek. Maximální výše kontokorentu se dohodne smluvně s poskytovatelem i maximální délku období, do kdy má být kontokorentní úvěr splacen. Jakékoliv příchozí platby nejprve hradí půjčenou sumu a náklady s ní spojené, až po splacení se klient dostává do kladných zůstatků na účtu. (16)

Hypoteční úvěr

Hlavním rysem tohoto hypotečního úvěru je zástavní právo, které slouží jako způsob zajištění. Pro poskytovatele to znamená relativně nízkou rizikovost. Tyto úvěry jsou poskytovány na zajištění bytových potřeb (koupě nemovitosti, rekonstrukce, modernizace aj.) Od konce roku 2016 již hypoteční úvěr nepokrývá 100 % hodnoty nemovitosti. Současné nařízení určuje maximální výši poskytnutého hypotečního úvěru na devítinásobek čistého ročního příjmu žadatele a 80 % hodnoty nemovitosti.

Tento typ úvěru je zpravidla dlouhodobý, délka pravidelného splácení může být sjednána i na několik desítek let. (26)

Spotřebitelský úvěr

Tento typ úvěru je poskytován fyzickým osobám na nepodnikatelské účely ke koupi zboží. Spotřebitelský úvěr může představovat „*odloženou platbu, půjčku, úvěru nebo jinou obdobnou finanční službu poskytovanou nebo přislíbenou spotřebiteli věřitelem, nebo zprostředkova-telem*“ (27, 2018) Spotřebitelský úvěr bývá splacen v měsíčních splátkách. Náležitosti úvěru bývají sjednány v písemné smlouvě, ta musí obsahovat RPSN, úrokovou sazbu, půjčenou částku, podmínky splácení aj. (27)

3.1.2.10 Úrok a úroková sazba

Úroková sazba představuje vyjádření hodnoty peněz. Jedná se o určité navýšení poskytnuté částky procenty, dle stanového úrokového období. Úrokovou míru ovlivňuje riziko, hospodářská situace na trhu, konkurenční prostředí, očekávaná inflace, délka úvěru nebo úroková míra za kterou ČNB poskytuje prostředky komerčním bankám.

Úrok představuje finanční odměnu za zapůjčení peněz. Úrokové období může být různé a poznáme jej podle latinských zkratk, toto období představuje, jak často proběhne navyšování poskytnuté částky o úrokovou sazbu. (28)

Tabulka 1 Přehled latinských zkratk

ZKRATKA	Frekvence úročení
p.a. (per annum)	Roční
p.s. (per semestre)	půlroční
p.q. (per quartale)	čtvrtletní
p.m. (per mensem)	měsíční
p.d. (per diem)	denní

Zdroj: vlastní zpracování podle (16)

Rozlišujeme dva způsoby úročení. Jednoduché úročení znamená, že úrok se vždy bude počítat z poskytnuté částky. Při složeném úročení se úrok ze základní částky počítá pouze při prvním úrokovém období, při následujícím období se již úrok vypočítává z poskytnuté částky zahrnující sumu předešlých úroků. (28)

Roční procentuální sazba nákladů

Tuto sazbu známe pod zkratkou RPSN, má představovat celkové procento z dlužné částky, kterou dlužník musí celkem zaplatit za období jednoho roku. RPSN obsahuje tedy úrok a všechny náklady spotřebitele, klient by se měl tedy přednostně zajímat o procento RPSN před úrokovou sazbou. Zákon určuje povinnost poskytovatelům spotřebitelského úvěru uvádět hodnotu RPSN. (29)

3.1.2.11 Cenné papíry

Cenné papíry (dále jen CP) představují pohledávku vlastníka listin vůči jejich emitentovi. Cenné papíry tedy vytváří vztah mezi dlužníkem (emitentem) a věřitelem (vlastníkem CP). Zákon definuje tyto typy cenných papírů: akcie, dluhopisy, směnky, zatímní listy, podílové listy dluhopisy, kupóny, opční listy, šeky, skladištní listy a zemědělské skladištní listy. Kterýkoli typ CP má předepsané náležitosti, které musí splňovat, jednotná podmínka však určuje, že všechny CP musí mít předepsanou nominální hodnotu a

název typu CP. Nominální hodnota představuje cenu, za kterou cenný papír zakoupil první majitel (16)

3.1.3 Cenová gramotnost

Cenová gramotnost zahrnuje kompetence nutné pro porozumění hodnoty peněz v čase, chápání cenových mechanismů, inflace. (4)

3.1.3.1 Trh

Trhem je možno chápat místo, kde dochází ke střetu nabídky a poptávky. Vzájemným působením prodávajícího a kupujícího dochází ke stanovení ceny směny. Trh působí jako stimulator a regulátor ekonomického rozvoje. Podle předmětu koupě je možno trhy rozdělit na trh statků a služeb, finanční trh a trh výrobních faktorů. Na trhu vystupují tři subjekty: domácnosti, stát a domácnosti. Domácnosti na trhu poptávají statky a služby a zároveň nabízejí výrobní faktor práce. Firmy na trhu nabízejí statky a služby a zároveň poptávají výrobní faktory k opakovanému zajištění statků a služeb k prodeji. Stát na trh vstupuje s cílem ovlivnit jej, nastavuje obecná pravidla a regulace pro efektivní vývoj ekonomického rozvoje. Stát může poptávat a nabízet statky prostřednictvím státních firem a veřejných zakázek. (5)

3.1.3.2 Cena

Cena vyjadřuje směnný poměr, představuje hodnotu zboží nejčastěji vyjádřenou v penězích. Cena zahrnuje náklady na výrobu statku nebo zajištění služby a zisk. Cena by se měla přizpůsobovat aktuální situaci na trhu. Pokud na trhu dojde ke střetu nabídky a poptávky, pak dochází k nastavení rovnovážné ceny, spotřebiteli je poptáváno za určitou cenu stejné množství produktů, jako je za danou cenu výrobcem nabízeno.

Podle způsobu tvorby je možno ceny rozdělit na:

Nákladově orientovanou – cena je stanovena na základě zohlednění všech nákladů s výrobou, propagací a distribucí. K celkovým nákladům se připočte obchodní marže a stanoví se cena.

Orientovaná na konkurenci – cena je stanovena na základě výše ceny dominantního prodejce/ konkurenta.

Orientovaná na poptávku – cena je stanovena na základě ochoty spotřebitele produkt nebo službu koupit. S rostoucí poptávkou se cena zvyšuje. (5)(7)

3.1.3.3 Inlace

Inlace má mnoho definic. Crowter tvrdí, že inflace je stav, kdy hodnota peněz klesá a ceny rostou, podle Pingoa inflace nastává, když množství peněz stoupá neúměrně k poměru výnosových aktivit. Sekerka a spol. definuje inflaci jako růst cenové hladiny v určitém časovém horizontu s následkem poklesu kupní síly.

Žádná z těchto definic nepopisuje inflaci příliš pozitivně, při nadměrně zvýšené inflaci dochází totiž k poklesu hodnoty úspor a může nastat i nedostatek statků na trhu, protože lidé mohou začít skupovat zboží z obav z dalšího nárůstu cen. Naproti tomu mírná inflace má pozitivní dopad na ekonomický růst, protože vede ke zvyšování mezd a růstu naděje na vyšší zhodnocení investic. Odborníci se však nejsou schopni shodnout, co je mírná inflace, neboť pro každý stát to může být jiná hodnota. Inflační cíl České republiky stanovila ČNB na 2 %. Hodnotu inflace získáváme několika způsoby, prvním způsobem, který zároveň využívá i Český statistický úřad, je Index spotřebitelských cen, který měří hodnotu inflace pomocí průměrné úrovně cen spotřebního koše. Jedná se tedy o srovnávání nákladů na 1050 nejčastěji spotřebitelsky vyhledávaných produktů v čase. Dalšími metodami zjišťování úrovně inflace je index cen výrobců PPI a deflátor HDP. (30)(31)(32)(33)

Tabulka 2 Hodnoty průměrné roční inflace v ČR 2002-2017

Rok															
02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17
1,8	0,1	2,8	1,9	2,5	2,8	6,3	1,0	1,5	1,9	3,3	1,4	0,4	0,3	0,7	2,5

Zdroj: převzato z (32)

V tabulce jsou zaznamenány hodnoty průměrné roční inflace v České republice.

3.1.3.4 Hrubý domácí produkt

HDP vyjadřuje součet veškerých zakoupených finálních statků a služeb na území daného státu vyjádřeno v národní měně. Pokud HDP měříme v současných cenách, jedná se o nominální HDP, naopak reálné HDP je vyjádřeno v cenách stálých. Rozlišujeme tři metody výpočtu HDP, které by měly vést ke stejnému výsledku, protože každá metoda využívá jiných standardů, jež zaručují přesnost výsledku. Jedná se o tyto metody:

Výdajová metoda (komplexní úhrn nákladů na nákup finálních statků)

Produkční metoda (komplexní úhrn hodnot produktů nabízených v ekonomice)

Příjmová metoda (komplexní úhrn důchodů subjektů z tržní činnosti) (5)

Nejčastěji užívanou metodou výpočtu je výdajová metoda. Ukazatel HDP v sobě skrývá několik nedokonalostí např. nadměrné započítávání inflace, neboť metody výpočtu nezohledňují zvýšení kvality výrobku nýbrž pouze nárůst cen, nezahrnuje práci domácností a šedou ekonomiku ani nezahrnuje hodnoty jako svoboda, ekologie. Není tedy vhodné posuzovat kvalitu života v zemi pouze podle hodnoty HDP, ta nám může jen nastínit úroveň ekonomického růstu nebo poklesu. Pokud sledujeme konstantně rostoucí HDP, pak tento jev nazýváme ekonomickým růstem. (7) (24)

3.1.3.5 Daně a daňový systém

„Daň je definovaná jako povinná platba do veřejného rozpočtu (t. do rozpočtu autority)“. (34,2017) Nejdůležitější funkcí daní je (fiskální funkce) naplnění veřejného rozpočtu, ze kterého jsou financovány funkce státu, veřejného sektoru a veřejné správy.

Daně se vyznačují znaky:

Nedobrovolnosti – daně jsou odváděny povinně, dle nařízení daňové autority. Daně jsou vymáhatelné.

Nenávratnosti – daně jsou jednostrannou platbou bez nároku na vrácení.

Neekvivalentnosti – neexistuje nárok na stejnou protihodnotu odvedené daně.

Neúčelovosti – daňový poplatník nemůže rozhodovat, co bude z jeho daní financováno.

Daně se dále dělí na přímé a nepřímé. U daní přímých je možné konkrétně specifikovat daňový subjekt. Daňový poplatník je zároveň daňovým plátcem. Přímé daně se dělí na majetkové (např. daň z nemovitých věcí) a důchodové (daně z příjmu). U nepřímých daní nelze dopředu stanovit daňový poplatník, protože nelze dopředu určit nakupujícího. Nepřímé daně jsou součástí prodejní ceny, kde jsou přidány formou přírážky. Nepřímé daně se dělí na selektivní (spotřební a ekologické daně) a univerzální (daň z přidané hodnoty).

3.1.3.6 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost nastává tehdy, když si část populace nemůže nebo nechce najít legální placené zaměstnání, jedná se tedy o převis poptávky po pracovních příležitostech nad jejich nabídkou. Za nezaměstnanou osobu je možné považovat osobu, která je starší patnácti let, pracovní příležitost aktivně hledá a je schopna do zaměstnání nastoupit do čtrnácti dní. Pro výpočet nezaměstnanosti je nezbytné znát strukturu domácností ve vztahu k potenciálnímu nabízenému výrobnímu faktoru práce. Domácnosti se mohou dělit na ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní. Ekonomicky aktivní občan je takový, který je zaměstnaný, anebo pracovní uplatnění aktivně hledá. Za ekonomicky neaktivní obyvatele lze považovat osoby, které nesplňují pravidla pro zařazení mezi zaměstnané a nezaměstnané obyvatele. Jedná se tedy o děti do čtrnácti let, nepracující studenti, osoby pobírající starobní důchod, invalidní osoby, osoby na rodičovské dovolené a dobrovolně nezaměstnaní jedinci. Procentní míra nezaměstnanosti je určena jako poměr počtu nezaměstnaných k celkovému počtu pracovních sil. (36)

3.1.4 Rozpočtová gramotnost

„Rozpočtovou gramotnost představují kompetence nezbytné pro správu osobní-ho/rodinného rozpočtu (např. schopnost vést rozpočet, stanovovat finanční cíle a rozhodovat o alokaci finančních zdrojů) a zahrnuje i schopnost zvládat různé životní situace z finančního hlediska.“ (4,2010)

Pro rozpočtovou gramotnost je také důležitá správa finančních aktiv a závazků. Správa finančních závazků je velmi důležitá, protože jejich ignorace může způsobit v budoucnu vymáhání, které je často navýšeno o úrok a poplatky. (4)

3.1.4.1 Finanční plánování

Cílem finančního plánování je vytvoření finančního plánu, který má zajistit dosažení budoucích finančních cílů s ohledem na plánované příjmy a výdaje. (37)

Rodinný a osobní rozpočet

Souhrn příjmů a výdajů jedince nebo skupiny jedinců (rodiny) za určité období. Rozpočet může být sestaven za účelem snížení/splacení dluhu, vytvoření přebytku pro spoření nebo vytvoření vyrovnaného rozpočtu na úhradu všech výdajů a nevytváření dluhu. Princip sestavení rozpočtu spočívá v evidenci příjmů a zbytných i nezbytných výdajů. Následně by mělo dojít k přehodnocení zbytných výdajů tak, aby vznikl rozpočet přebytkový. Ušetřené finance by měly být spořeny pro případ neočekávaných finančních výdajů. (38)

Rodinné příjmy a výdaje

Příjem je možno chápat jako souhrn peněžních aktiv přijatých za určité období. Nejběžnějšími pravidelnými příjmy jsou odměny za práci (nebo příjmy z podnikání). Mezi pravidelný příjem je možné zařadit pobírání sociálních dávek nebo příjmy z pronájmu nemovitosti. Další složkou rodinného rozpočtu jsou příjmy nepravidelné, mezi nepravidelné příjmy je možné zařadit například připsané úroky, mimořádné odměny a jiné. Posledním druhem příjmů jsou příjmy jednorázové, tímto pojmem je možné chápat např. příjmy z prodeje nemovitosti. (39)

Výdaje je možné chápat prostředky, které jsou vynaloženy na uspokojování lidských potřeb. Výdaje se dělí na zbytné a nezbytné. Nezbytné nebo pevné výdaje jsou takové, které se obtížně eliminují a jsou pravidelné. Takové výdaje je možné si představit jako nájem, platba za energie, splátka hypotéky aj. Na rozdíl od toho nezbytné výdaje neboli kontrolovatelné lze snadněji přizpůsobovat naší aktuální finanční situaci. Tyto výdaje

představují například výdaje na jídlo, výdaje na nákup oblečení, výdaje na zábavu. Výdaje je rovněž možné rozdělit na pravidelné (platba leasingu) a nepravidelné (nákup telefonu). Běžné výdaje by měly být hrazeny z běžných příjmů, mimořádné výdaje by měly být hrazeny zejména z osobních nebo rodinných úspor. (38)

3.1.5 Jiné typy gramotností ovlivňující finanční gramotnost

3.1.5.1 Informační gramotnost

Informační gramotnost představuje kompletní souhrn schopností práce s informací. Informačně gramotný jedinec ví, kdy má informace vyhledat, kde je hledat a zároveň dokáže posoudit relevantnost informací a použít je v praxi. Jedná se o vyšší formu finanční gramotnosti. (40)

3.1.5.2 Numerická gramotnost

Numericky neboli matematicky gramotný člověk je schopen porozumění a užívání matematických dovedností. Tato gramotnost zahrnuje také užívání matematických operací v situacích všedního života (výpočet mzdy, výpočet úroku, porovnání cen aj.). Numericky gramotný dokáže porovnat různé matematické metody a zvolit nejvhodnější pro řešení určitého problému. (41)

3.1.5.3 Právní gramotnost

Právní gramotnost představuje schopnost orientace v právním systému, znalost svých práv a povinností. Právně gramotný jedinec by také měl být schopen určit, kam se obrátit v případě porušení jeho práv. (4)

Zdravotní pojištění

Prostřednictvím zdravotního pojištění stát získává potřebné finance pro úhradu nákladů spojených s léčbou pojištěnců v rozsahu stanoveném zákonem. Povinnost zdravotního pojištění upravuje zákon č. 48/1997 Sbírky. Plátcem zdravotního pojištění může být pojištěnec, zaměstnavatel a stát. Stát hradí zdravotní pojištění za rodiče na mateřské nebo rodičovské dovolené, nezaopatřené děti, uchazeče o povolání, osoby starší

26 let studující poprvé doktorské studium, osoby pobírající dávku v hmotné nouzi, osoby pobírající důchod aj. Zdravotní pojištění představuje 13,5 % z vyměřovacího základu státu jej odvádí zaměstnavatel. Pokud zaměstnanec pracuje na dohodu o pracovní činnosti a vydělal si za měsíc méně než dva a půl tisíc korun, je osvobozen od platby zdravotního pojištění. Podobně je to i v případě práce na dohodu o provedení práce, zde je zdravotní pojištění limitované hranicí deseti tisíc. Pokud výdělek zaměstnance nepřekročí hranici deseti tisíc u jednoho zaměstnavatele (nebo v součtu u všech), neplatí z vydělané částky zdravotní pojištění. Pokud však tyto osoby nemají jiný zdanitelný příjem, ani za ně pojistné neodvádí stát, musí se přihlásit jako osoba bez zdanitelných příjmů a uhradit vypočtené pojistné. Náležitosti o platbách zdravotního pojištění upravuje Občanský zákoník. (42)

Sociální pojištění

Sociální pojištění je tříložkové, první složkou je důchodové pojištění, další je nemocenské pojištění a třetí složkou je příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Nemocenské pojištění však osoby samostatně výdělečně činné platí pouze dobrovolně. Sociální pojištění hradí zaměstnavatelé (za své zaměstnance) a osoby samostatně výdělečně činné. Zaměstnanci je odváděno z hrubé mzdy 6,5 % na důchodové pojištění, dalších 25% za něj každý měsíc odvádí zaměstnavatel. Osoba samostatně výdělečně činná odvádí 29,2 % z vyměřovacího základu. Sociální pojištění upravuje zákon č. 396/2012 Sbírky. (43)

Ochrana spotřebitele

Ochranu spotřebitele upravuje Zákon o ochraně spotřebitele č. 634/1992 Sbírky. Tento zákon vymezuje práva a povinnosti závazkových smluvních stran, které uzavřely obchod. Zákon chrání spotřebitele před nekalými obchodními praktikami, kterými prodejci ovlivňovali spotřebitele ke koupi produktu. Zákon o ochraně spotřebitele upravuje například délku běžné záruční lhůty (2 roky), přikazuje prodejcům uvádět složení produktu, cenu nebo informovat o podmínkách uplatnění reklamace... Hlavním cílem ochrany spotřebitele je zajištění dostatek relevantních informací a ochrany pro spotřebitele tak, aby se mohl efektivněji rozhodovat a řešit případné závazkové spory s prodejcem. Podrobnější informace o tomto zákoně jsou obsaženy v Občanském zákoníku. (44)

Občanský zákoník

Současná podoba občanského zákoníku nabyla právní účinnosti 1.1.2014. Zákoník měl za účel rekodifikovat české soukromé právo. Občanský zákoník se dělí do pěti částí:

Obecná část (§ 1 až 654)

Rodinné právo (§ 655 až 975)

Absolutní majetková práva (§ 976 až 1720, zahrnuje věcná práva a dědické právo)

Relativní majetková práva (§ 1721 až 2990, zahrnuje závazkové právo)

Ustanovení společná, přechodná a závěrečná (§ 2991 až 3081).

Občanský zákoník upravuje například vznik společného jmění manželů, vznik a formu závěti, vztahy mezi věřitelem a dlužníkem aj. Znalosti občanského zákoníku jsou nezbytné pro odpovědný vznik právního jednání. (45)

Zákoník práce

Zákoník práce je upravuje větší část českého pracovního práva. Současný zákoník práce nese označení č. 262/2006 Sb. a nabyl právní účinnost 1. 1. 2007. Poslední výrazná novelizace nabyla účinnosti 1.1.2012. Zákoník práce upravuje nezbytné pracovní podmínky (odstupné, podmínky vzniku pracovního poměru, podmínky noční a víkendové práce, náhrada majetkové a nemajetkové újmy, hmotné odpovědnosti...). Základní znalosti zákoníku práce jsou nezbytné pro uplatňování práv při výkonu povolání nebo vzniku pracovního poměru. (46)

4 Vlastní práce

Bylo provedeno šetření na dvou základních školách ve městě Havířov a na vybraných klientech dětského domova ve Frýdku Místku. Šetření probíhalo individuálně vytvořeným testem finanční gramotnosti pro tento účel. Testování se účastnily náhodně vybrané třídy osmého a devátého ročníku havířovských škol Základní školy 1. Máje a Základní školy Generála Svobody. Testovaní žáci svěřeni do ústavní péče z dětského domova ve Frýdku-Místku navštěvují tyto základní školy: 5. Základní škola a mateřská škola Frýdek-Místek a 4. Základní škola ve Frýdek-Místek. Součástí testu, který byl předložen respondentů byla otázka, která měla zjistit, zda je žák svěřen do ústavní péče. Ze získaných odpovědí nebylo zjištěno, že by ve zkoumaných skupinách ZŠ Generála Svobody a ZŠ 1. Máje byli žáci svěřeni do ústavní péče.

4.1 Test finanční gramotnosti

Test byl sestaven na dva okruhy otázek. První okruh otázek testoval teoretické znalosti žáka z oblasti finančních pojmů, druhá část se věnovala testování reakcí na modelové situace se kterými se žák může setkat v reálném životě. Žáci mohli v testu získat maximálně 8 bodů. V případě, že se otázka skládala z více částí a žák odpověděl dobře pouze částečně, získal za svou odpověď 0,5 bodu.

První teoretická otázka zkoumala, zda žáci vědí, kdo za ně odvádí zdravotní pojištění. Absolvováním základní školy je splněna podmínka povinné školní docházky a žák se může rozhodnout sekundárním vzděláváním nepokračovat, což však zapříčiní, že stát přestane za takového žáka hradit zdravotní pojištění. Zde žák získal půl bodu za správnou odpověď věkové hranice a půl bodu za označení plátce zdravotního pojištění. Druhá otázka ověřuje znalost definic kreditní a debetní karty, neboť tyto vědomosti vychází z RVP pro základní školy a nauka těchto pojmů má být zahrnuta do výuky. Zároveň se již žáci s platebními kartami začínají stýkat, neboť řada dětí vlastní dětský nebo studentský bankovní účet. Půl bodu bylo možno získat za správnou odpověď jednotlivého typu platební karty. Třetí teoretická otázka zkoumá taktéž znalost termínu z RVP. Znalost pro žáky je klíčová při hledání potenciálního zaměstnání. Čtvrtá otázka zjišťuje znalost běžné záruční lhůty, jelikož žáci už povětšinou vlastní nějaký druh zboží a znalost záruční

doby je důležitá při reklamaci chybného či porouchaného kusu. Pátá otázka a první modelová situace zkoumá, jak by zákazník reagoval v případě ztráty platební karty. Používání platební karty bude v blízké budoucnosti pro studenty čím dál častější záležitostí, většina nově vydaných platebních karet je již bezdotyková a platba takovou kartou často při nižších částkách nepotřebuje další ověření. Ztráta takové karty představuje tedy finanční riziko. Šestá otázka zkoumá, zda si je zákazník vědom rizika, které by nastalo, pokud by neuhradil finanční pokutu za porušení přepravních podmínek. Zde zákazník obdržel 0,5 bodu v případě, že věděl, že dopravní podnik bude prohřešek řešit za pomoci městské policie, druhý půlbod obdrželi žáci, kteří si byli vědomi své zodpovědnosti za nesplacenou pokutu, která může vést k exekučnímu vymáhání. Sedmá otázka z praxe se zadáním: „*Uvažuješ nad koupí sluchátek v hodnotě 1000 Kč, měsíčně jsi schopný ušetřit 200 Kč. Obchodník ti nabídne možnost nákupu na splátky bez navýšení úrokem 0 % p. a. s podmínkou, že mu zaplatíš 1/5 částky sluchátek teď a v dalších pěti měsících budeš platit splátku 200 Kč. Pokud se rozhodneš přistoupit na koupi na splátky, jaká bude celková částka, kterou za sluchátka zaplatíš? Kolik peněz zůstane obchodníkovi navíc?*“. Prostřednictvím této modelové otázky mělo být zjištěno, zda jsou si žáci vědomi, že nákup na splátky nemusí být ovlivněn pouze výší úroku, ale třeba i poplatky. Půl bod obdrželi žáci, pokud dokázali správně určit pouze přeplatek nebo pouze celkovou částku za zboží v případě pořízení na splátky. Poslední otázka byla zaměřena na testování znalostí odvodů z pracovní činnosti na DPP. Testována byla znalost hranice příjmů tohoto typu pracovního poměru, do které neexistuje povinnost odvodů sociálního a zdravotního pojištění.

Test finanční gramotnosti:

Obrázek 2 Test finanční gramotnosti

Pojmy

1. Od kolika let se musí platit zdravotní pojištění? Kdo jej za Tebe momentálně hradí?
2. Co znamenají pojmy kreditní a debetní karta, jaký je mezi nimi rozdíl?
3. Co to pro zaměstnance znamená, když při nástupu do povolání podepíše dohodu o hmotné odpovědnosti? Vysvětli na příkladu prodavačky.
4. Jak dlouhá je zákonem garantovaná běžná záruční doba na spotřební zboží?

Modelové situace

5. Nemůžeš najít platební kartu, nevíš, jestli jsi ji ztratil, nebo ti ji někdo ukradl. Jak budeš tuto situaci řešit, abys předešel okamžité finanční ztrátě?
  6. V tramvaji tě chytí revizor s propadlou jízdenkou. Jaké následky pro Tebe mohou nastat, pokud se jako nezletilý rozhodneš pokutu nezplatit?
  7. Uvažuješ nad koupí sluchátek v hodnotě 1000 Kč, měsíčně jsi schopný ušetřit 200 Kč. Obchodník ti nabídne možnost nákupu na splátky bez navýšení úrokem 0 % p. a. s podmínkou, že mu zaplatíš 1/5 částky sluchátek teď a v dalších pěti měsících budeš platit splátku 200 Kč. Pokud se rozhodneš přistoupit na koupi na splátky, jaká bude celková částka, kterou za sluchátka zaplatíš? Kolik peněz zůstane obchodníkovi navíc?
  8. Je ti 15, najdeš si brigádu na DPP. Kolik peněz si můžeš za měsíc maximálně vydělat u jednoho zaměstnavatele, abys nemusel platit odvody na sociální a zdravotní pojištění?
-
9. Jsem v: a) ústavní péči   b) rodinné péči
  10. Třída:

4.2 Vyhodnocení testů – Základní škola Generála Svobody v Havířově

Základní školu Generála Svobody se nachází na území města Havířova v městské části Havířov Šumbark. Zřizovatelem této základní školy je město, které školu i financuje ze svého rozpočtu. Školu k 30.9.2018 navštěvovalo 498 žáků, pro které bylo zřízeno 21 tříd.

4.2.1 Vyhodnocení testů osmého ročníku

Tabulka 3 ZŠ Generála Svobody přehled výsledků - osmý ročník

Počet správných odpovědí	0	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8
Počet studentů	5	1	4	1	3	0	7	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Podíl	20,83%	4,17%	16,67%	4,17%	12,50%	0,00%	29,17%	4,17%	4,17%	0,00%	4,17%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Studentů celkem	24																
Celkem správných odpovědí	46,5																
Úspěšnost ročníku	24,22%																

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 1 Přehled správných odpovědí ZŠ Generála Svobody – osmý ročník

*Kolik % žáků získalo daný počet správných odpovědí

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu č. 1 je zobrazeno, kolik procent žáků dokázalo získat daný počet správných odpovědí. Maximální možný počet správných odpovědí je 8. Nula bodů získalo 20,83 % žáků. Největší procento žáků (29,17 %) dokázalo získat tři body. Jednu polovinu bodu získalo 4,7 %, jeden bod obhájilo 16,67 %, jeden a půl bodu dokázalo získat 4,7 %, dva body 12,5 % žáků. Bodové hranice dvou a půl bodu nedosáhl nikdo. Na tři a půl, čtyři a pět bodů dosáhlo stejné množství studentů 4,7 %.

Tabulka 4 ZŠ Generála Svobody přehled správných odpovědí - osmý ročník

ZŠ Generála Svobody - osmý ročník								
Otázka číslo	1	2	3	4	5	6	7	8
Počet správných odpovědí	0,5	2,5	5	7	11	11,5	7	2
Úspěšnost odpovědí	2,08%	10,42%	20,83%	29,17%	45,83%	47,92%	29,17%	8,33%

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce číslo čtyři jsou vyhodnoceny jednotlivé otázky a jejich procentuální úspěšnost. Úspěšnost odpovědí byla vypočtena podílem celkového množství správných odpovědí u jednotlivých otázek a celkovým počtem studentů (počet správných odpovědí / počet respondentů). Na první otázku „*Od kolika let se musí platit zdravotní pojištění? Kdo jej za Tebe momentálně hraří?*“ zodpověděl částečně pouze jeden student. Na druhou

otázku, která se zaměřovala na definici platebních karet, zodpověděli správně dva žáci a jeden zodpověděl správně jen část. Třetí otázka zjišťovala znalost termínu hmotná odpovědnost, tento pojem dokázalo správně definovat pět žáků. Otázka číslo čtyři se zabývala délkou garantované záruční doby, na tuto otázku zodpovědělo správně sedm žáků. Modelová otázka číslo pět se zaměřovala na krizovou situaci ztráty karty a předejití finanční ztráty, řešení situace dokázalo správně vyhodnotit 11 žáků. Na otázku číslo šest znalo správnou odpověď 11 žáků a jeden žák částečně. Praktickou otázku číslo sedm na výpočet přeplatku při koupi na splátky dokázalo správně řešit sedm žáků. Dva žáci znali odpověď na poslední otázku, která se zaměřovala na daňové odvody.

Nejvíce správných odpovědí náleželo otázce číslo šest, naopak nejméně správných odpovědí bylo získáno na otázku číslo jedna. Úspěšnost jednotlivých otázek byla zaznamenána v následujícím grafu.

Graf 2 Úspěšnost jednotlivých otázek ZŠ Generála Svobody – osmý ročník

Zdroj: vlastní zpracování

4.2.2 Vyhodnocení testů devátého ročníku

V následující tabulce jsou zaznamenány počty správných odpovědí žáků devátého ročníku ZŠ Generála Svobody v Havířově. Test vyplnilo 21 žáků, kteří získali dohromady

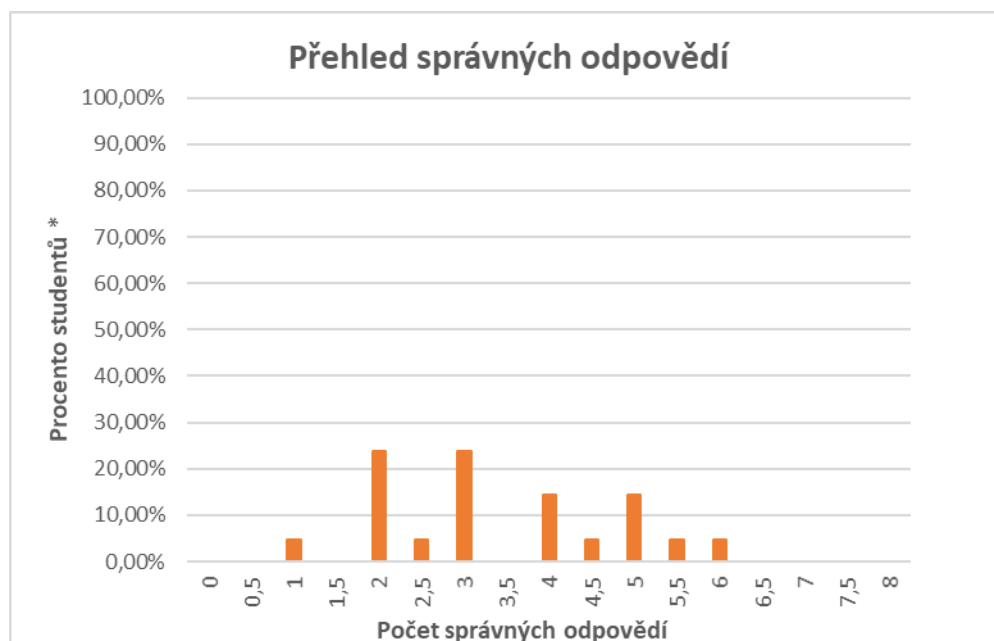
71,5 bodu. Celková úspěšnost třídy je 44,14 %. První řádek tabulky vykazuje počet získaných bodů.

Tabulka 5 ZŠ Generála Svobody přehled výsledků - osmý ročník

Počet správných odpovědí	0	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8
Počet studentů	0	0	1	0	5	1	5	0	3	1	3	1	1	0	0	0	0
Podíl	0,00%	0,00%	4,76%	0,00%	23,81%	4,76%	23,81%	0,00%	14,29%	4,76%	14,29%	4,76%	4,76%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Studentů celkem	21																
Celkem správných odpovědí	71,5																
Úspěšnost ročníku	44,14%																

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 3 Přehled správných odpovědí ZŠ Generála Svobody – devátý ročník

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu číslo tři je možné vidět znázornění úspěšných odpovědí, nejmenší možný počet bodů je 0 bodů, maximální možný počet bodů je 8. V testovaném ročníku nikdo nedosáhl nejmenšího možného počtu bodu, ani půlbodu. Jednu správnou odpověď získalo 4, 76 % studentů, jeden a půl bodu nezískal nikdo. Dva body dokázalo získat 23, 81 % žáků. Dva a půl bodu získalo 4, 76 % studentů. Tři body dokázalo obhájit 23,81 % žáků. Tři a půl bodu nikdo neobhájil. Čtyři body získalo 14, 29 % žáků, čtyři a půl bodu 4, 76 % a pět bodů opět 14, 29 %. Hodnoty pěti bodů dosáhlo 4, 76 %, stejné procento žáků obhájilo i 6 bodů. Více než 6 bodů však již nikdo nedosáhl.

Tabulka 6 ZŠ Generála Svobody přehled správných odpovědí – devátý ročník

ZŠ Generála Svobody - devátý ročník								
Otázka číslo	1	2	3	4	5	6	7	8
Počet správných odpovědí	2	3	13	14	17	12,5	8	2
Úspěšnost odpovědí	9,52%	14,29%	61,90%	66,67%	80,95%	59,52%	38,10%	9,52%

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce číslo 6 je vyhodnocení jednotlivých otázek a jejich procentuální úspěšnost (počet správných odpovědí / počet respondentů). Na první otázku týkající se úhrady zdravotního pojištění našli správnou odpověď pouze dva žáci. Druhou otázku, která zkoumala definice platebních karet zodpověděli správně tři žáci. Třetí otázku: „*Co to pro zaměstnance znamená, když např. prodavačka při nástupu do povolání podepíše dohodu o hmotné odpovědnosti?*“ zodpovědělo správně třináct žáků. O něco lépe si vedla otázka číslo čtyři, která zkoumala znalost garantované záruční lhůty u nespotebního zboží, zde uvedlo správnou odpověď čtrnáct žáků. Nejvíce žáků znalo správnou odpověď u otázky číslo pět, správnou odpověď znalo sedmnáct žáků. Riziko modelové situace s revizorem si správně uvědomilo dvanáct žáků a jeden dokázal správně zodpovědět pouze část. Poslední otázku dokázali zodpovědět pouze dva studenti.

V následujícím grafu je zobrazena úspěšnost studentů u jednotlivých typů otázek. Nejvíce studentů znalo odpověď na otázku číslo pět, správně dokázalo odpovědět 80,95 % studentů. Nejméně správných odpovědí bylo zaznamenáno na otázku číslo jedna a otázku číslo osm. V obou případech dokázalo správnou odpověď nalézt pouze 9,52 % žáků.

Graf 4 Úspěšnost jednotlivých otázek ZŠ Generála Svobody – devátý ročník

Zdroj: vlastní zpracování

4.3 Vyhodnocení testů – Základní škola 1. Máje v Havířově

Základní škola 1. Máje leží na územní části Havířov město, jedná se o příspěvkovou organizaci jejíž zřizovatelem je rovněž město. Škola nabízí rozšířenou výuku matematiky.

4.3.1 Vyhodnocení testů osmého ročníku

V tabulce je přehled výsledků žáků z osmého ročníku ZŠ 1. Máje. Test vyplnilo 21 žáků, kteří získali dohromady 48 bodů. Celková úspěšnost zkoumané třídy byla 28,57 %. První řádek tabulky vykazuje počet získaných bodů.

Tabulka 7 ZŠ 1. Máje přehled výsledků -osmý ročník

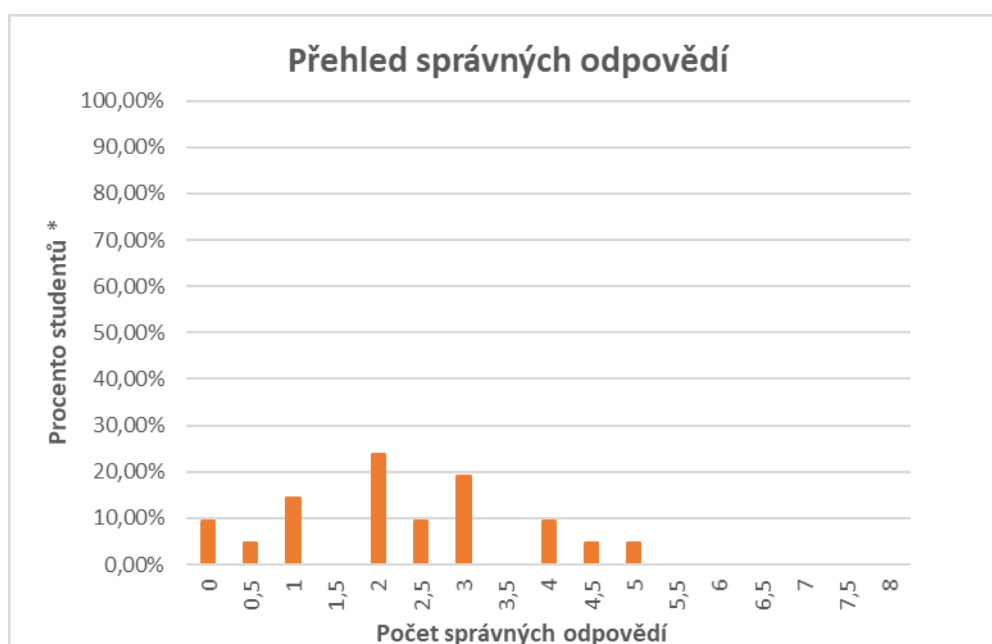
Počet správných odpovědí	0	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8
Počet studentů	2	1	3	0	5	2	4	0	2	1	1	0	0	0	0	0	0
Podíl	9,52%	4,76%	14,29%	0,00%	23,81%	9,52%	19,05%	0,00%	9,52%	4,76%	4,76%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Studentů celkem	21																
Celkem správných odpovědí	48																
Úspěšnost ročníku	28,57%																

Zdroj: vlastní zpracování

Nula bodů získalo 9, 52 % studentů. Pouhou jednu polovinu otázky dokázal správně zodpovědět jeden student, což v přepočtu činí 4, 76 %. Jeden bod získalo 14, 29 % žáků. Jeden a půl bodu nikdo nezískal. Dva a půl bodu získalo 9, 52 % studentů, tři body obhájilo 19, 05 % žáků, tři a půl bodu nezískal nikdo. Čtyři body získalo 9, 52 %. Shodných 4, 76 % žáků obhájilo čtyři a půl a pět bodů.

V grafu je zachyceno grafické znázornění tabulky, graf zachycuje procento žáků, které dosáhlo určitého počtu správných odpovědí.

Graf 5 Přehled správných odpovědí ZŠ 1. Máje – osmý ročník

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 8 ZŠ 1. Máje přehled správných odpovědí - osmý ročník

ZŠ 1. Máje - osmý ročník								
Otázka číslo	1	2	3	4	5	6	7	8
Počet správných odpovědí	0	2	10	8	10	9	8	1
Úspěšnost odpovědí	0,00%	9,52%	47,62%	38,10%	47,62%	42,86%	38,10%	4,76%

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce číslo osm jsou zachyceny jednotlivé otázky a jejich procentuální úspěšnost. Úspěšnost odpovědí byla vypočtena podílem celkového množství správných odpovědí u jednotlivých otázek na celkovém počtu studentů (počet správných odpovědí / počet respondentů). Na první otázku „*Od kolika let se musí platit zdravotní pojištění? Kdo jej za Tebe momentálně hradí?*“ nezodpověděl správně nikdo. Na druhou otázku, která se

zaměřovala na definici platebních karet, zodpověděli správně dva žáci. Třetí otázka zjišťovala znalost termínu hmotná odpovědnost, tento pojem dokázalo správně vysvětlit deset žáků. Otázka číslo čtyři se zabývala délkou garantované záruční doby, na tuto otázku našlo správnou odpověď osm žáků. Modelová otázka číslo pět se zaměřovala na krizovou situaci ztráty platební karty a předejití finanční ztráty, řešení situace dokázalo správně vyhodnotit deset žáků. Na otázku číslo šest znalo správnou odpověď devět žáků. Praktickou otázku číslo sedm na výpočet přeplatku při koupi na splátky dokázalo správně řešit osm žáků. Jeden žák znal odpověď na poslední otázku, která se zaměřovala na daňové odvody.

Nejvíce správných odpovědí náleželo otázkám číslo tři a pět, naopak nejméně správných odpovědí bylo získáno na otázku číslo jedna. Úspěšnost jednotlivých otázek byla zaznamenána v následujícím grafu.

Graf 6 Úspěšnost jednotlivých otázek ZŠ 1. Máje - osmý ročník

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.2 Vyhodnocení testů devátého ročníku

V tabulce jsou výsledky testovaných žáků devátého ročníku ZŠ 1. Máje. Test vyplnilo 24 žáků a jejich celkový počet získaných správných odpovědí je 108,5. Celková

úspěšnost testované třídy v daném test činí 56,51 %. První řádek vykazuje počet získaných bodů.

Tabulka 9 ZŠ 1. Máje přehled výsledků - devátý ročník

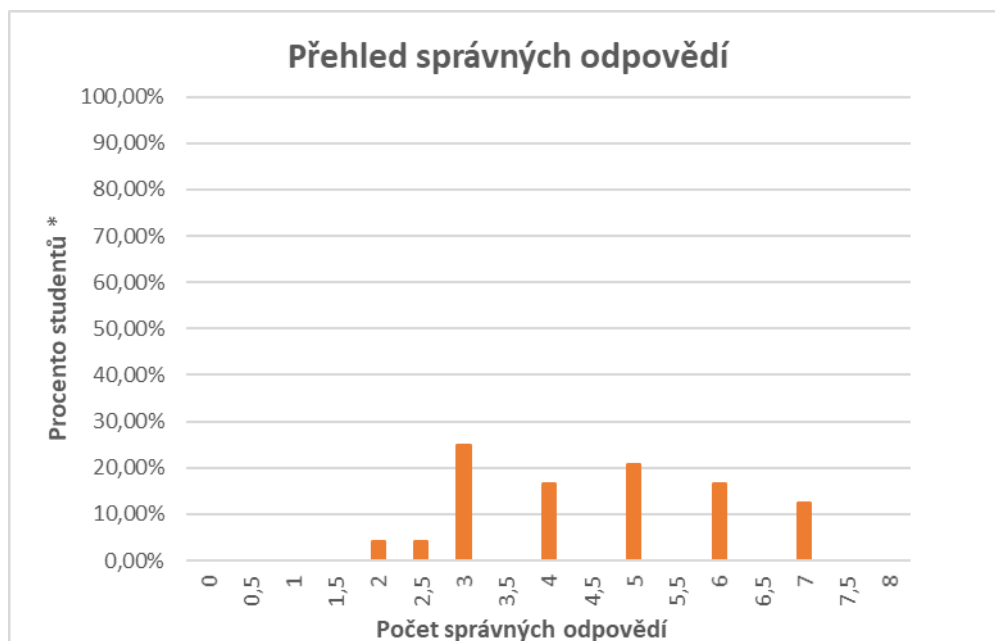
Počet správných odpovědí	0	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8
Počet studentů	0	0	0	0	1	1	6	0	4	0	5	0	4	0	3	0	0
Podíl	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	4,17%	4,17%	25,00%	0,00%	16,67%	0,00%	20,83%	0,00%	16,67%	0,00%	12,50%	0,00%	0,00%
Studentů celkem	24																
Celkem správných odpovědí	108,5																
Úspěšnost ročníku	56,51%																

Zdroj: vlastní zpracování

Nejmenší počet získaných bodů byli dva, tento počet získalo 4,17 %, stejné procento studentů získalo dva a půl bodu. Největší množství studentů (25 %) získalo tři body. Nikdo nezískal čtyři a půl bodu. Pět bodů obhájilo 20,83 % žáků. Pět a půl bodu nezískal nikdo. Šest bodů získalo 16,67 % studentů. Žádný student nezískal z testu šest a půl bodu. Tři studenti, což odpovídá 12,5 % získali 7 bodů. Víc jak sedmi bodů nikdo nedosáhl.

Následující hodnoty byly zaznamenány do grafu.

Graf 7 Přehled správných odpovědí ZŠ 1. Máje – devátý ročník

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 10 ZŠ 1. Máje přehled správných odpovědí - osmý devátý ročník

ZŠ 1. Máje - devátý ročník								
Otázka číslo	1	2	3	4	5	6	7	8
Počet správných odpovědí	10	10	15	15	22	15,5	18	3
Úspěšnost odpovědí	41,67%	41,67%	62,50%	62,50%	91,67%	64,58%	75,00%	12,50%

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce číslo 10 najdeme vyhodnocení úspěšnosti odpovědí. Na otázku číslo jedna zodpovědělo správně 41, 67 % studentů, stejné procento studentů zodpovědělo i otázku číslo dvě. Třetí a čtvrtou otázku zodpovědělo opět shodné procento studentů, správně odpovědělo 15 studentů (62,50 %). Nejvíce úspěšných odpovědí bylo dosaženo na otázku číslo 5, správně dokázalo zodpovědět 91, 67 % studentů. Na šestou otázku bylo získáno 64, 58 % správných odpovědí. Na praktickou otázku číslo sedm dosáhlo správně odpovědi 75 % žáků. Otázku zaměřenou na problematiku odvodů dokázalo správně zodpovědět 12, 5 % studentů.

Graf 8 Úspěšnost jednotlivých otázek ZŠ 1. Máje - devátý ročník

Zdroj: vlastní zpracování

Graf číslo osm zobrazuje úspěšnost jednotlivých otázek (počet získaných správných odpovědí / počet potenciálních správných odpovědí).

4.4 Výsledky testů Dětského domova ve Frýdku-Místku

„Dětský domov je školské zařízení pro výkon ústavní výchovy s nepřetržitým provozem. Součástí dětského domova je školní jídelna.“ (47, 2018). Zřizovatelem dětského domova je Moravskoslezský kraj. Historie dětského domova se započala psát v roce 1955 tehdy ještě v městečku Brušperk.

4.4.1 Vyhodnocení osmého ročníku

Testování se zúčastnilo 6 klientů dětského domova navštěvujících osmý ročník základních škol. Celkem získali 17 bodů a úspěšnost testované skupiny odpovídá 35,42 %.

Tabulka 11 DD ve Frýdku-Místku -osmý ročník

Počet správných odpovědí	0	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8
Počet studentů	0	0	0	0	2	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Podíl	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	33,33%	16,67%	16,67%	16,67%	16,67%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Studentů celkem	6																
Celkem správných odpovědí	17																
Úspěšnost ročníku	35,42%																

Zdroj: vlastní zpracování

Nejmenší počet bodů, který se ve skupině podařilo obhájit byly dva, tuto hranici pokořilo 33,33 % klientů. Dva a půl bodu, tři, tři a půl a čtyři body obhájilo stejné procento žáků 16,67 %. Jiné bodové ohodnocení nezískal nikdo.

Graf 9 Přehled správných odpovědí DD ve Frýdku-Místku – osmý ročník

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu číslo devět je zobrazeno, kolik procent žáků vybrané skupiny dosáhlo jednotlivého bodového zisku.

Tabulka 12 DD ve Frýdku-Místku přehled správných odpovědí - osmý ročník

Dětský domov ve Frýdku Místku - osmý ročník								
Otázka číslo	1	2	3	4	5	6	7	8
Počet správných odpovědí	3	2	3	2	3,5	0	3,5	0
Úspěšnost odpovědí	50,00%	33,33%	50,00%	33,33%	58,33%	0,00%	58,33%	0,00%

Zdroj: vlastní zpracování

Na otázku zaměřenou na odvoody našlo správnou odpověď 50 % žáků. Definici rozličných platebních karet dokázalo správně určit 33, 33 % žáků. Na otázku číslo tři správně zodpovědělo 50 % klientů.

Na otázku číslo čtyři našlo správnou odpověď 33, 33 % žáků. Pátou otázku na modelační otázku dokázalo správně odpovědět 58, 33 % žáků. Na otázku číslo šest nikdo nezodpověděl správně. Na otázku číslo sedm bylo získáno 58, 33 % správných odpovědí. Na otázku číslo osm nenalezl správnou odpověď nikdo.

Graf 10 Úspěšnost jednotlivých otázek DD ve Frýdku-Místku - osmý ročník

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu je grafické znázornění úspěšnosti jednotlivých odpovědí.

Vyhodnocení testů devátého ročníku

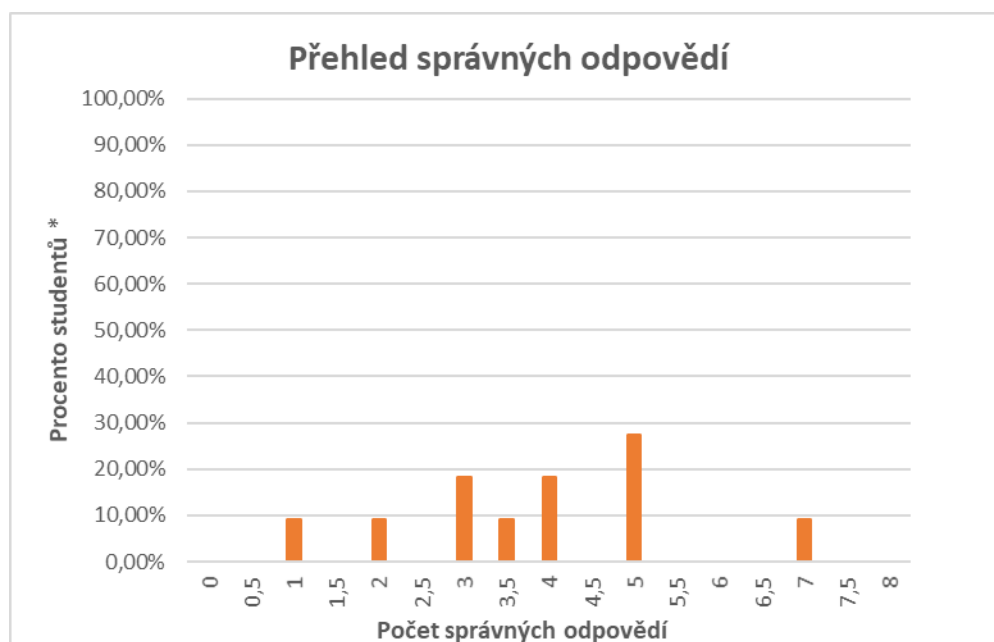
Tabulka 13 DD ve Frýdku-Místku přehled výsledků - devátý ročník

Počet správných odpovědí	0	0,5	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7	7,5	8
Počet studentů	0	0	1	0	1	0	2	1	2	0	3	0	0	0	1	0	0
Podíl	0,00%	0,00%	9,09%	0,00%	9,09%	0,00%	18,18%	9,09%	18,18%	0,00%	27,27%	0,00%	0,00%	0,00%	9,09%	0,00%	0,00%
Studentů celkem	11																
Celkem správných odpovědí	42,5																
Úspěšnost ročníku	48,30%																

Zdroj: vlastní zpracování

Test vyplnilo 11 žáků devátých ročníků, kteří získali celkem 42,5 bodů, jejich celková úspěšnost činí 48,3 %. Bylo zjištěno, že jeden a dva body obhájilo stejné množství studentů 9,09 %. Tři body získalo 18,8 % studentů. Tři a půl bodu získalo 9,09 % žáků. Čtyři body obhájili dva žáci, což 18,18 %. Nejvíce žáků dokázalo získat pět bodů, tyto body získalo 27,27 %. Jeden žák dosáhl hranice sedmi bodů, což odpovídá 9,09 % žáků.

Graf 11 Přehled správných odpovědí DD ve Frýdku-Místku – devátý ročník

Zdroj: vlastní zpracování

Graf číslo jedenáct zobrazuje procento studentů, kteří dokázali obhájit určité množství bodů.

Tabulka 14 DD ve Frýdku-Místku přehled správných odpovědí - devátý ročník

Dětský domov ve Frýdku Místku - devátý ročník								
Otázka číslo	1	2	3	4	5	6	7	8
Počet správných odpovědí	9	4	6	5	8	3	5,5	2
Úspěšnost odpovědí	81,82%	36,36%	54,55%	45,45%	72,73%	27,27%	50,00%	18,18%

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce číslo čtrnáct je možné nalézt procentuální úspěšnost u jednotlivých otázek. Na otázku číslo jedna znalo odpověď 81, 82 % žáků. Úspěšnost otázky číslo dvě byla 36, 36 %. Na otázku číslo tři našlo úplnou nebo částečnou odpověď 54, 55 % žáků. Bylo zjištěno, že na otázku číslo čtyři dokázalo odpovědět 45, 45 % žáků. Na otázku číslo pět, která byla založena na problematice ztráty platební karty zodpovědělo správně 72, 73 %. Modelové situaci číslo šest by dokázalo správně čelit pouze 27, 27 % žáků. Na otázku číslo sedm dokázalo správně odpovědět 50 % žáků. Dva žáci (18, 18 %) dokázali správně odpovědět na otázku číslo 8.

Graf 12 Úspěšnost jednotlivých otázek DD ve Frýdku-Místku - devátý ročník

Zdroj: vlastní zpracování

V grafu číslo dvanáct je grafické znázornění úspěšnosti jednotlivých otázek.

4.5 Komparace osmých a devátých ročníků v jednotlivých zařízeních

4.5.1 Komparace osmých a devátých ročníků ZŠ Generála Svobody

V tabulce jsou zobrazeny procentuální úspěšnosti výsledky testů a průměrné počty získaných bodů zkoumaných ročníků ZŠ Generála Svobody v Havířově. Zkoumaná třída osmého ročníku zvládla dohromady test splnit na 24, 22 %, testovaná třída devátého ročníku obstála s úspěšností 44, 14 %. Rozdíl v úspěšnosti tedy hovoří ve prospěch devátého ročníku, dohromady test dokázali splnit o více jak 19 %. Zatímco průměrný žák zkoumané třídy osmého ročníku získal v testu 1, 93 bodu, průměrný žák zkoumané třídy devátého ročníku si vedl o 1, 47 bodu lépe.

Tabulka 15 ZŠ Generála svobody porovnání ročníků

ZŠ Generála Svobody			
	osmý ročník	devátý ročník	rozdíl
úspěšnost testu *	24,22%	44,14%	19,92%
průměrný počet bodů **	1,93	3,4	1,47

* dosažená procentuální úspěšnost u jednotlivé skupiny

** aritmetický průměr

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 16 ZŠ Generála Svobody vyhodnocení otázek – porovnání ročníků

ZŠ Generála Svobody				
výsledek otázek	osmý ročník	devátý ročník	rozdíl	výsledek
otázka č.1	2,08%	9,52%	7,44%	nárůst
otázka č.2	10,42%	14,29%	3,87%	nárůst
otázka č.3	20,83%	61,90%	41,07%	nárůst
otázka č.4	29,17%	66,67%	37,50%	nárůst
otázka č.5	45,83%	80,95%	35,12%	nárůst
otázka č.6	47,92%	59,52%	11,61%	nárůst
otázka č.7	29,17%	38,10%	8,93%	nárůst
otázka č.8	8,33%	9,52%	1,19%	nárůst

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce číslo šestnáct jsou zobrazeny výsledky úspěšnosti žáků u jednotlivých otázek a rozdíl mezi zkoumanou třídou osmého a devátého ročníků. Všechny výsledky procentuální úspěšnosti vykazovaly nárůst ve prospěch devátého ročníku. U první otázky byl zaznamenán rozdíl 7, 44 %. U druhé byl zjištěn rozdíl 3, 87 podobně jako v případě otázky číslo osm, kde byl zjištěn rozdíl 1, 19 %, v obou případech byl zjištěn rozdíl pod 5 %, dá se tedy předpokládat, že jsou žáci na téměř stejné úrovni znalosti problematiky otázek. Největší rozdíl byl zaznamenán u otázky číslo tři, byl zjištěn rozdíl v úspěšnosti 41, 07 %. U otázky číslo čtyři byl zaznamenán rozdíl 37, 50 %. Rozdíl u otázky číslo pět odpovídal 35, 12 %. Otázky číslo šest a sedm vykazovaly menší rozdíl úspěšnosti, u otázky číslo šest byl zjištěn rozdíl 11, 61 % a u otázky číslo sedm 8, 93 %. Celkově lze tedy tvrdit, že vyšší finanční gramotnosti v případě ZŠ Generála Svobody dosáhli žáci zkoumaného devátého ročníku.

4.5.2 Komparace osmých a devátých ZŠ 1.Máje

Tabulka 17 ZŠ 1. Máje porovnání ročníků

ZŠ 1. Máje			
	osmý ročník	devátý ročník	rozdíl
úspěšnost testu *	28,57%	56,51%	27,94%
průměrný počet bodů **	2,28	4,52	2,24

* dosažená procentuální úspěšnost u jednotlivé skupiny

** aritmetický průměr

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce číslo sedmnáct jsou zobrazeny procentuální úspěšnosti výsledky testů a průměrné počty získaných bodů zkoumaných ročníků ZŠ 1.Máje v Havířově. Zkoumaná třída osmého ročníku zvládla dohromady test splnit na 28, 57 %, testovaná třída devátého ročníku obstála s úspěšností 56, 51 %. Rozdíl v úspěšnosti tedy hovoří ve prospěch devátého ročníku, dohromady test dokázali splnit o 27,94 %. Zatímco průměrný žák zkoumané třídy osmého ročníku získal v testu 2, 28 bodu, průměrný žák zkoumané třídy devátého ročníku si vedl o 2,24 bodu lépe.

Tabulka 18 ZŠ 1.Máje vyhodnocení otázek – porovnání ročníků

ZŠ 1. Máje				
výsledek otázek	osmý ročník	devátý ročník	rozdíl	výsledek
otázka č.1	0,00%	41,67%	41,67%	nárůst
otázka č.2	9,52%	41,67%	32,14%	nárůst
otázka č.3	47,62%	62,50%	14,88%	nárůst
otázka č.4	38,10%	62,50%	24,40%	nárůst
otázka č.5	47,62%	91,67%	44,05%	nárůst
otázka č.6	42,86%	64,58%	21,73%	nárůst
otázka č.7	38,10%	75,00%	36,90%	nárůst
otázka č.8	4,76%	12,50%	7,74%	nárůst

Zdroj: vlastní zpracování

Zatímco na otázku číslo jedna nedokázal ve zkoumaném osmém ročníku nikdo správně odpovědět, ve zkoumané třídě devátého ročníku už odpověď dokázalo správně určit 41, 67 %. Trend rostoucího vývoje mezi ročníky pokračoval i ve zbylých otázkách. U

druhé otázky byl zaznamenán nárůst 32,14 %. Rozdíl u otázky číslo tři odpovídal 14,88 %. U otázky číslo čtyři byl zaznamenán rozdíl 24,40 %. Největší nárůst byl zaznamenán u otázky číslo pět, byl zjištěn rozdíl 44,05 %. Rozdíl u otázky číslo šest se rovnal 21,73 %. U otázky číslo sedm byl zjištěn 36,90% rozdíl. Nejmenší rozdíl byl zaznamenán na otázku číslo sedm, zjištěný rozdíl odpovídal 7,74 %. Celkově lze tedy tvrdit, že vyšší finanční gramotnosti v případě ZŠ 1.Máje dosáhli žáci zkoumaného devátého ročníku.

4.5.3 Komparace osmých a devátých ročníků DD ve Frýdku-Místku

Tabulka 19 DD ve Frýdku-Místku porovnání ročníků

DD ve Frýdku Místku			
	osmý ročník	devátý ročník	rozdíl
úspěšnost testu *	35,42%	48,30%	12,88%
průměrný počet bodů **	2,83	3,86	1,03

* dosažená procentuální úspěšnost u jednotlivé skupiny

** aritmetický průměr

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce číslo devatenáct jsou zobrazeny procentuální úspěšnosti výsledky testů a průměrné počty získaných bodů zkoumaných ročníků DD ve Frýdku-Místku. Zkoumaná třída osmého ročníku zvládla dohromady test splnit na 35,42 %, testovaná třída devátého ročníku obstála s úspěšností 48,30 %. Rozdíl v úspěšnosti tedy hovoří ve prospěch devátého ročníku, dohromady test dokázali splnit o 12,88 %. Zatímco průměrný žák zkoumané třídy osmého ročníku získal v testu 2,83 bodu, průměrný žák zkoumané třídy devátého ročníku si vedl o 1,03 bodu lépe.

Tabulka 20 DD ve Frýdku-Místku vyhodnocení otázek – porovnání ročníků

DD ve Frýdku Místku				
výsledek otázek	osmý ročník	devátý ročník	rozdíl	výsledek
otázka č.1	50,00%	81,82%	31,82%	nárůst
otázka č.2	33,33%	36,36%	3,03%	nárůst
otázka č.3	50,00%	54,55%	4,55%	nárůst
otázka č.4	33,33%	45,45%	12,12%	nárůst
otázka č.5	58,33%	72,73%	14,39%	nárůst
otázka č.6	0,00%	27,27%	27,27%	nárůst
otázka č.7	58,33%	50,00%	-8,33%	pokles
otázka č.8	0,00%	18,18%	18,18%	nárůst

Zdroj: vlastní zpracování

U první otázky byl zjištěn rozdíl úspěšnosti 31, 82 % ve prospěch zkoumané skupiny žáků devátých ročníků. Na otázku číslo dvě (3,03 %) a na otázku číslo tři (4,55 %) byly zjištěny rozdíly pod 5 %, dá se tedy předpokládat, že jsou žáci na téměř stejné úrovni znalosti problematiky otázek. Rozdíl u otázky číslo čtyři odpovídal 12, 12 %, a u otázky číslo pět 14,39 % v obou případech ve prospěch zkoumané skupiny žáků devátých ročníků. Na otázku číslo šest nenalezl ze zkoumané skupiny žáků osmého ročníku nikdo správnou odpověď, ve zkoumané skupině devátého ročníku našlo správnou odpověď 27,27 % žáků. Na otázku číslo sedm dokázalo správně zodpovědět o 8,33 % více žáků zkoumané skupiny osmého ročníku. Zatímco na otázku číslo osm nedokázal ve zkoumané skupině osmého ročníku nikdo správně zodpovědět, ve zkoumané třídě devátého ročníku už odpověď dokázalo správně určit 18,18 %. Na základě výsledků lze tedy tvrdit, že vyšší finanční gramotnosti v případě DD ve Frýdku-Místku dosáhli žáci zkoumané skupiny devátého ročníku.

4.6 Komparace výsledků ročníků

4.6.1 Komparace osmých ročníků

Tabulka 21 komparace osmých ročníků

Osmé ročníky			
	ZŠ Generála Svobody	ZŠ 1.Máje	DD ve Frýdku Místku
úspěšnost testu *	24,22%	28,57%	35,42%
průměrný počet bodů **	1,93	2,28	2,83

* dosažená procentuální úspěšnost u jednotlivé skupiny

** aritmetický průměr

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce číslo dvacet jedna jsou zobrazeny procentuální úspěšnosti výsledky testů a průměrné počty získaných bodů zkoumaných tříd a skupin jednotlivých institucí. Zkoumaná třída osmého ročníku ZŠ Generála Svobody dokázala dohromady test splnit na 24,22 % a průměrný žák dosáhl 1,93 bodu, testovaná třída osmého ročníku ZŠ 1. Máje obstála s úspěšností 28,57 %, průměrný žák testované třídy dosáhl na 2,28 bodu. Zkoumaná skupina osmého ročníku DD ve Frýdku-Místku uspěla u testu se 35,42 %, průměrný žák této skupiny měl 2,83 bodu.

Tabulka 22 komparace odpovědí osmých ročníků

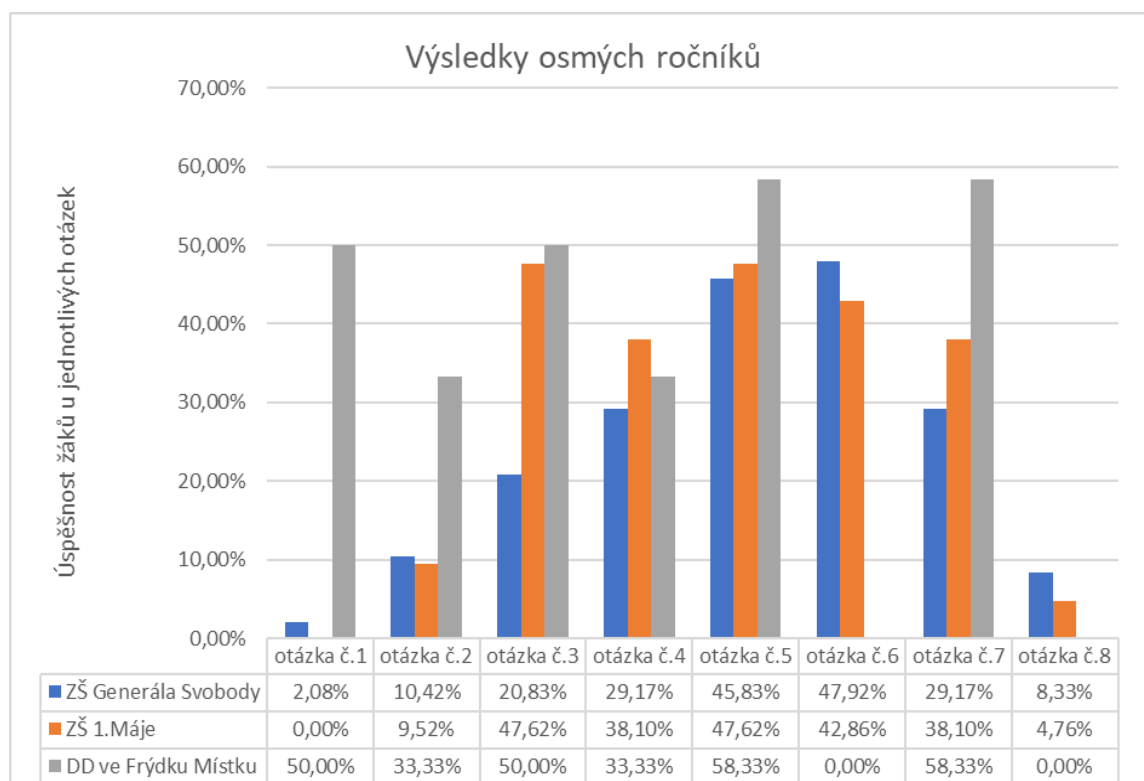
Osmé ročníky			
výsledek otázek	ZŠ Generála Svobody	ZŠ 1.Máje	DD ve Frýdku Místku
otázka č.1	2,08%	0,00%	50,00%
otázka č.2	10,42%	9,52%	33,33%
otázka č.3	20,83%	47,62%	50,00%
otázka č.4	29,17%	38,10%	33,33%
otázka č.5	45,83%	47,62%	58,33%
otázka č.6	47,92%	42,86%	0,00%
otázka č.7	29,17%	38,10%	58,33%
otázka č.8	8,33%	4,76%	0,00%

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce číslo dvacet dva a grafu číslo třináct je zobrazeno porovnání jednotlivých výsledků úspěšnosti tříd a skupin osmých ročníků vybraných institucí. Na otázku číslo jedna dokázali nejlépe odpovědět žáci DD ve Frýdku-Místku, správnou odpověď dokázala uvést celá polovina respondentů, naproti tomu nikdo z testovaných žáků osmého ročníku ZŠ 1. Máje nedokázal odpovědět správně. Úspěšnost na první otázku u testované třídy ZŠ Generála Svobody byla 2,08 %. Na druhou otázku našlo správnou odpověď 33,33 % žáků ze skupiny DD ve Frýdku-Místku, 10,42 % testovaných žáků osmého ročníku ZŠ Generála Svobody a 9,52 % testovaných žáků ZŠ 1. Máje. U otázky číslo tři byli rovněž nejúspěšnější žáci ze skupiny DD ve Frýdku-Místku, o 2,38 % méně dosáhla testovaná třída ZŠ 1. Máje. Testovaná třída osmého ročníku ZŠ Generála Svobody dosáhla 20,83 %. Na otázku číslo čtyři nejlépe odpověděli žáci z testované třídy ZŠ 1. Máje, správně dokázalo odpovědět 38,10 %. Žáci ze skupiny DD ve Frýdku-Místku dokázali obhájit 33,33 %. Z testované třídy ZŠ Generála Svobody dokázalo správně uvést odpověď 29,17 % žáků. Na otázku číslo pět dokázali nejlépe odpovědět žáci ze skupiny DD ve Frýdku-Místku, dohromady obhájili 58,33 %. Úspěšnost testované třídy ze ZŠ 1. Máje odpovídala 47,62 %, úspěšnost testované třídy za ZŠ Generála Svobody byla 45,83 %. Na šestou otázku nenulovou odpověď získaly pouze třídy ze ZŠ 1. Máje a ZŠ Generála Svobody. Testovaná třída ze ZŠ 1. Máje obhájila 42,86 %, o něco lépe dopadla testovaná třída ze ZŠ Generála Svobody se 47,92 %. Na otázku číslo sedm byla opět nejúspěšnější skupina žáků ze skupiny DD ve Frýdku-Místku s 58,33 %, úspěšnost testované třídy ZŠ 1. Máje byla 38,10 % a úspěšnost testované třídy ZŠ Generála Svobody byla 29,17 %. Nízké úspěšnosti dosáhla otázka číslo osm. Ze skupiny žáků DD ve Frýdku-Místku nenalezl správnou odpověď nikdo, 4,76 % správných odpovědí vykazala testovaná třída 1. Máje, u testované třídy ZŠ Generála Svobody byla zjištěna úspěšnost 8,33 %.

Výsledné hodnoty byly znázorněny do grafu číslo třináct. Pro lepší orientaci byla do grafu přidána tabulka s výsledky.

Graf 13 komparace odpovědí osmých ročníků

Zdroj: vlastní zpracování

Dle zjištěných dat je možné říci, že nejvíce finančně gramotná je testovaná skupina z DD ve Frýdku-Místku, za nimi se umístila testovaná třída osmého ročníku ze ZŠ 1.Máje a nejhůře dopadla testovaná třída osmého ročníku ze ZŠ Generála Svobody. Byla stanovena hypotéza, že rozdíly mezi jednotlivými testovanými skupinami nejsou statisticky významné. Tato hypotéza byla ověřena Kruskal-Wallisovou ANOVOU (viz příloha strana 74). Tato hypotéza se však nepodařila vyvrátit. Je možné tedy tvrdit, že rozdíly mezi skupinami existují, ale nejsou statisticky významné.

4.6.2 Komparace devátých ročníků

Tabulka 23 komparace devátých ročníků

Deváté ročníky			
	ZŠ Generála Svobody	ZŠ 1.Máje	DD ve Frýdku Místku
úspěšnost testu *	44,14%	56,51%	48,30%
průměrný počet bodů **	3,4	4,52	3,86

* dosažená procentuální úspěšnost u jednotlivé skupiny

** aritmetický průměr

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce číslo dvacet tři jsou zobrazeny procentuální úspěšnosti výsledky testů a průměrné počty získaných bodů zkoumaných tříd a skupin jednotlivých institucí. Zkoumaná třída devátého ročníku ZŠ Generála Svobody dokázala dohromady test splnit na 44,14 % a průměrný žák dosáhl 3,4 bodu, testovaná třída osmého ročníku ZŠ 1. Máje obstála s úspěšností 56,51 %, průměrný žák testované třídy dosáhl na 4,52 bodu. Zkoumaná skupina osmého ročníku DD ve Frýdku-Místku uspěla u testu se 48,30 %, průměrný žák této skupiny měl 3,86 bodu.

Tabulka 24 komparace odpovědí devátých ročníků

Deváté ročníky			
výsledek otázek	ZŠ Generála Svobody	ZŠ 1.Máje	DD ve Frýdku Místku
otázka č.1	9,52%	41,67%	81,82%
otázka č.2	14,29%	41,67%	36,36%
otázka č.3	61,90%	62,50%	54,55%
otázka č.4	66,67%	62,50%	45,45%
otázka č.5	80,95%	91,67%	72,73%
otázka č.6	59,52%	64,58%	27,27%
otázka č.7	38,10%	75,00%	50,00%
otázka č.8	9,52%	12,50%	18,18%

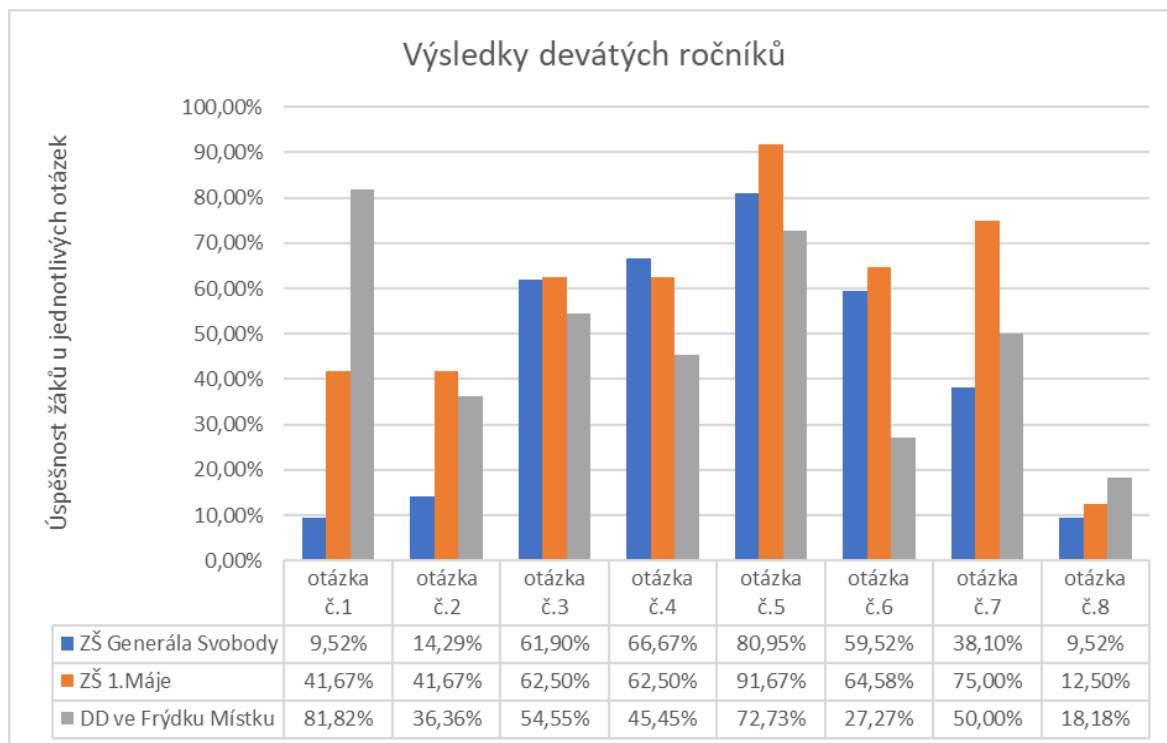
Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce číslo dvacet čtyři a grafu číslo čtrnáct je porovnání jednotlivých výsledků úspěšnosti tříd a skupin devátých ročníků vybraných institucí. Na otázku číslo jedna dokázali nejlépe odpovědět žáci DD ve Frýdku-Místku, správnou odpověď dokázalo uvést

81, 82 % respondentů, v testovaném ročníku ZŠ 1. Máje byla zjištěna úspěšnost 41,67 %. Úspěšnost na první otázku u testované třídy ZŠ Generála Svobody byla 9, 52%. Na druhou otázku našlo správnou odpověď 36,36 % žáků ze skupiny DD ve Frýdku-Místku, 14,29 % testovaných žáků devátého ročníku ZŠ Generála Svobody a 41,67 % testovaných žáků ZŠ 1. Máje. U otázky číslo tři byli rovněž nejúspěšnější žáci z testované třídy ZŠ 1. Máje s úspěšností 62,5 %, o šest desetin procenta méně dosáhla testovaná třída ZŠ Generála Svobody. Testovaná skupina devátého ročníku DD ve Frýdku-Místku dosáhla 54, 55% úspěšnosti na tuto otázku. Největšího procenta úspěšnosti na otázku číslo čtyři, získala testovaná třída devátého ročníku ZŠ Generála Svobody (konkrétně 66, 67 %). Úspěšnost testované třídy ze ZŠ 1. Máje byla 62,5%, testovaná skupina devátého ročníku DD ve Frýdku-Místku dosáhla 45,45% úspěšnosti. Na otázku číslo pět dokázali nejlépe odpovědět žáci z testované třídy ZŠ 1. Máje v Havířově, dohromady obhájili 91, 67 %. Úspěšnost testované třídy ze ZŠ Generála Svobody odpovídala 80, 95 %, úspěšnost testované skupiny z DD ve Frýdku-Místku byla 72, 73 %. Na otázku číslo šest testovaná třída ze ZŠ 1. Máje obhájila 64,58 %, o něco hůře dopadla testovaná třída ze ZŠ Generála Svobody se 59,52 %, testovaná skupina devátého ročníku z DD ve Frýdku-Místku obhájila 27,27 % úspěšnosti. Na otázku číslo sedm byla opět nejúspěšnější třída žáků ze ZŠ 1. Máje se 75% úspěšností, procentuální úspěšnost testované skupiny z DD ve Frýdku-Místku byla 50% a úspěšnost testované třídy ZŠ Generála Svobody byla 38,1 %. Nízké úspěšnosti dosáhla otázka číslo osm. Ze skupiny žáků DD ve Frýdku-Místku našlo správnou odpověď 18,18 % žáků, 12,5 % správných odpovědí vykazala testovaná třída 1. Máje, u testované třídy ZŠ Generála Svobody byla zjištěna úspěšnost 9,52 %.

Výsledné hodnoty byly znázorněny do grafu číslo čtrnáct. Pro lepší orientaci byla do grafu přidána tabulka s výsledky.

Graf 14 komparace odpovědí devátých ročníků

Zdroj: vlastní zpracování

Dle zjištěných dat je možné říci, že nejvíce finančně gramotná je testovaná třída devátého ročníku ZŠ 1. Máje, hned za nimi se umístila testovaná skupina devátého ročníku z DD ve Frýdku-Místku. Nejhůře dopadla testovaná třída devátého ročníku ze ZŠ Generála Svobody. Byla stanovena hypotéza, že rozdíly mezi jednotlivými testovanými skupinami nejsou statisticky významné. Tato hypotéza byla ověřena Kruskal-Wallisovou ANOVOU (viz příloha strana 75). Tato hypotéza se však nepodařila vyvrátit. Je možné tedy tvrdit, že rozdíly mezi skupinami existují, ale nejsou statisticky významné.

5 Výsledky a diskuse

Při porovnání osmých a devátých ročníku v rámci jednotlivých institucí byly zjištěny rozdíly. Většího procentuálního i bodového ohodnocení dosáhly z testů zkoumané skupiny devátých ročníků. Na Základní škole Generála Svobody byl zjištěn rozdíl v úspěšnosti testu mezi třídami 19,92 % ve prospěch zkoumanému devátému ročníku. Na Základní škole 1. Máje byl zaznamenán 27,94% rozdíl mezi ročníky ve prospěch zkoumaného třídy devátého ročníku. Nejmenší zjištěný rozdíl byl zaznamenán mezi testovanými skupinami z Dětského domova ve Frýdku-Místku. Rozdíl mezi testovanými skupinami činil 12,88 % ve prospěch skupiny devátého ročníku.

Tabulka 25 Rozdíly mezi ročníky

Rozdíly mezi ročníky			
úspěšnost testu *	ZŠ Generála Svobody	ZŠ 1.Máje	DD ve Frýdku-Místku
Osmé ročníky	24,22%	28,57%	35,42%
Deváté ročníky	44,14%	56,51%	48,30%
Rozdíl	19,92%	27,94%	12,88%

* dosažená procentuální úspěšnost všech správných odpovědí u jednotlivé skupiny

Zdroj: vlastní zpracování

Nejmenší rozdíl úrovně finanční gramotnosti byl zjištěn mezi testovanými skupinami DD ve Frýdku-Místku. Vzhledem k tomu, že žáci ze skupin Dětského domova ve Frýdku-Místku navštěvují dvě rozdílné základní školy, lze předpokládat, že vliv na úspěšnost skupin má finanční vzdělávání, které je zajištěno vychovateli podle rámcového plánu výchovné činnosti. Neformální vzdělávání prevence patologických jevů a finančního hospodaření od útlého věku mohlo zapříčinit, že mladší žáci vykazovali větší znalost pojmů, se kterými se jejich vrstevníci setkají v rámci výuky ve vyšších ročnících. Je možno rovněž předpokládat, že zkoumané deváté ročníky dopadly v průměru lépe, protože základy finančního vzdělání bývají většinou součástí občanské výchovy podle osnov pro devátý ročník, tyto stanovy jsou však pouze doporučeny a škola se nimi nemusí řídit.

Tabulka 26 Porovnání dosažené úspěšnosti otázek u osmých ročníků

Osmé ročníky			
Výsledek otázek	ZŠ Generála Svobody	ZŠ 1.Máje	DD ve Frýdku-Místku
otázka č.1	2,08%	0,00%	50,00%
otázka č.2	10,42%	9,52%	33,33%
otázka č.3	20,83%	47,62%	50,00%
otázka č.4	29,17%	38,10%	33,33%
otázka č.5	45,83%	47,62%	58,33%
otázka č.6	47,92%	42,86%	0,00%
otázka č.7	29,17%	38,10%	58,33%
otázka č.8	8,33%	4,76%	0,00%

Zdroj: vlastní zpracování

U otázky číslo jedna „*Od kolika let se musí platit zdravotní pojištění? Kdo jej za Tebe momentálně hradí?*“, byl zaznamenán výrazný rozdíl ve prospěch zkoumané skupiny osmého ročníku z Dětského domova ve Frýdku-Místku Zatímco z této skupiny dokázalo na otázku správně odpovědět 50 % žáků, ve zkoumané třídě Základní školy Generála Svobody našly správnou odpověď pouhá 2 % žáků a ve zkoumané třídě Základní školy 1. Máje odpověď nenalezl nikdo. Tento rozdíl se dá vysvětlit tím, že žáci zmíněných základních škol byli dle odpovědí často přesvědčeni o tom, že zdravotní pojištění za ně hradí rodiče, v případě zkoumaných žáků z Dětského domova to tak však nebylo, protože jsou si vědomi, že jsou svěřeni do ústavní péče podléhající státu. Nejčastější mylná odpověď z řad těchto dětí byla, že za ně hradí zdravotní pojištění ústav a nebo chybovali ve věkové hranici povinnosti hrazení.

Na druhou otázku odpovědělo správně přibližně stejné procento žáků ze Základní školy Generála Svobody a Základní školy prvního máje. Žáci ze skupiny osmého ročníku z Dětského domova ve Frýdku-Místku vykázali větší úspěšnost odpovědí o více jak 20 %. Otázka byla zaměřena na definici platebních karet, je možné tedy předpokládat, že se s ní tyto žáci setkali v rámci neformální výuky v dětském domově. Na otázku číslo tři, která byla zaměřena na definici hmotné odpovědnosti, odpovědělo správně přibližně stejné procento žáků ze skupiny z Dětského domova ve Frýdku-Místku a Základní školy prvního

máje. Menší úspěšnost správných odpovědí (o téměř třicet procent) vykazala třída ze Základní školy Generála Svobody, je možné předpokládat, že se tyto žáci doposud v proběhlé výuce s termínem nesetkali. U otázky číslo čtyři a pět byly zaznamenány pouze mírné rozdíly procent počtu správných odpovědí mezi jednotlivými institucemi.

Výrazné rozdíly byly zaznamenány na otázku číslo šest, která zkoumala, jestli si žáci uvědomují riziko postihu nezaplacené pokuty. Riziko si uvědomovala téměř polovina studentů Základní školy Generála Svobody i Základní školy 1. Máje. Vzhledem k tomu, že žáci dětského domova navštěvují dvě rozdílné školy, lze předpokládat, že povědomí o rizicích žáci z úspěšnějších testovaných skupin získali z domácí výchovy.

U otázky číslo sedm byly zjištěny výrazné rozdíly ve prospěch žáků z Dětského domova ve Frýdku Místku. Tento rozdíl mohl být zapříčiněn nízkým počtem respondentů.

U otázky číslo osm byly zaznamenány pouze mírné rozdíly procent počtu správných odpovědí mezi jednotlivými institucemi.

Tabulka 27 Porovnání dosažené úspěšnosti otázek u devátých ročníků

Deváté ročníky			
výsledek otázek	ZŠ Generála Svobody	ZŠ 1.Máje	DD ve Frýdku Místku
otázka č.1	9,52%	41,67%	81,82%
otázka č.2	14,29%	41,67%	36,36%
otázka č.3	61,90%	62,50%	54,55%
otázka č.4	66,67%	62,50%	45,45%
otázka č.5	80,95%	91,67%	72,73%
otázka č.6	59,52%	64,58%	27,27%
otázka č.7	38,10%	75,00%	50,00%
otázka č.8	9,52%	12,50%	18,18%

Zdroj: vlastní zpracování

U první otázky bylo největší procento nárůstu správných odpovědí zaznamenáno u Základní školy 1.Máje, je možno předpokládat, že tento rozdíl byl zapříčiněn zařazením tématu do výuky Občanské nauky pro devátý ročník. U zkoumané skupiny z Dětského domova může být nárůst vysvětlen prohloubením znalostí z výuky na zádni škole. U zkoumané třídy ze Základní školy prvního máje byl zjištěn jen nepatrný procentuální nárůst správných odpovědí.

Nepatrný procentuální nárůst oproti výsledkům zkoumaných osmých ročníků byl zjištěn i na otázku číslo dvě u zkoumaných skupin z Dětského domova ve Frýdku-Místku a

Základní školy Generála Svobody. Výrazný nárůst procentuální úspěšnosti na druhou otázku byl zaznamenán u skupiny ze Základní školy 1. Máje, je možno předpokládat, že se žáci s definicemi platebních karet setkali rovněž ve výuce občanské výchovy.

U otázky číslo sedm bylo zjištěno výrazného nárůstu správných odpovědí zaznamenanou pouze u zkoumané třídy Základní školy 1. Máje. Tento nárůst mohl být zapříčiněn specializací základní školy na výuku matematiky i probíranou látkou finanční matematiky v devátém ročníku.

U otázky číslo tři byl zjištěn výrazný nárůst procenta úspěšnosti u zkoumané třídy Základní školy Generála Svobody, zlepšené výsledky byly zjištěny i u třídy devátého ročníku Základní školy 1. Máje, kde si studenti polepšili o více jak 15 %. Je možno předpokládat, že se žáci s definicí hmotné odpovědnosti setkali ve výuce občanské výchovy. Nepatrný nárůst byl zaznamenán i u skupiny z Dětského domova ve Frýdku-Místku, zde je možno předpokládat, že žáci se s pojmem setkali pouze v rámci neformálního vzdělávání dětského domova.

Výrazného procent nárůstu bylo zaznamenáno na otázku číslo čtyři a pět u všech zkoumaných skupin jednotlivých institucí. Tento nárůst může být rovněž vysvětlen zařazením finančního vzdělávání do výuky předmětu občanská výuka.

U otázky číslo šest byl zjištěn nárůst procenta správných odpovědí u zkoumané třídy Základní školy Generála Svobody přibližně 10%, u zkoumané třídy Základní školy 1. Máje byl nárůst přibližně 20%. Zkoumaná skupina z dětského domova vykázala nárůst téměř 30%. Je možné předpokládat, že se žáci setkali s termíny závazků a pohledávek ve výuce Občanské výchovy, problémové mohlo být určení vzniklého závazku. Nízkou úspěšnost správných odpovědí u žáků z dětského domova mohla ovlivnit skutečnost, že ve Frýdku-Místku je doprava pro obyvatele provozována zřizovatelem zdarma, žáci tudíž nemuseli nikdy přijít s revizorem do užšího kontaktu a mylně předpokládali, že budou pouze vyloučeni z dopravního prostředku. U otázky číslo osm, která byla zaměřena na problematiku odvodů, byl výraznější nárůst zjištěn pouze u skupiny žáků z Dětského domova ve Frýdku-Místku. Zvýšený nárůst správných odpovědí mohl být zapříčiněn neformální naukou v dětském domově v rámci přípravy na potenciální zaměstnání nebo brigádu.

6 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo testování a komparace finančních gramotnosti žáků druhého stupně základních škol s rodinnou a ústavní péčí a deskripce problematiky finanční gramotnosti. Úroveň finanční gramotnosti byla zkoumána pomocí individuálně vytvořených testů z problematiky finanční gramotnosti vytvořených speciálně pro tento účel. Testy byly vždy vyplněny třídou nebo skupinou osmého a devátého ročníku. Analýza finanční gramotnosti byla provedena v následujících institucích: Základní škola 1. Máje v Havířově, Základní škola Generála Svobody v Havířově a Dětský domov ve Frýdku-Místku. Testování svěřenci ústavní péče z Dětského domova ve Frýdku-Místku navštěvují: 5. Základní škola a mateřská škola Frýdek-Místek a 4. Základní škola ve Frýdek-Místek. Finanční gramotnost byla vždy vyhodnocena individuálně pro jednotlivé třídy a skupiny osmého a devátého ročníku. Následně byly výsledky testu finanční gramotnosti porovnány mezi třídami nebo skupinami osmých a devátých ročníků jednotlivých institucí. Následně byla provedena komparace rozdílů mezi výsledky skupin osmých a devátých ročníků mezi jednotlivými institucemi. Na základě získaných dat byla určena finanční gramotnost jednotlivých skupin v porovnání s jinými skupinami stejné úrovně. Testování se celkem zúčastnilo 107 žáků, bylo testováno 51 žáků osmých ročníků a 56 žáků devátých ročníků. Nejlepšího výsledku dosáhla třída devátého ročníku ZŠ 1. Máje s úspěšností 56,51 %. Nejslabšího výsledku dosáhla třída osmého ročníku ZŠ Generála Svobody s úspěšností 24,22 %. Při komparaci výsledků jednotlivých skupin osmých ročníků obstáli žáci, kteří byli svěřeni do ústavní péče nejlépe z testovaných skupin. Při porovnání výsledků jednotlivých skupin devátých ročníků dosáhli druhé nejvyšší úspěšnosti. Lze tedy tvrdit, že testování žáci svěřeni do ústavní péče nevykázali nejnižší zjištěnou úroveň finanční gramotnosti a jejich výsledky byly lepší nebo stejně dobré v komparaci s testovanými žáky z úplných, neúplných, či rekonstruovaných rodin. Bylo vyzkoumáno, že zjištěné rozdíly však nejsou statisticky významné.

Dílčím cílem byla deskripce problematiky finanční gramotnosti. Bylo zjištěno, že finanční vzdělávání je v České republice uskutečněno podle Národní strategie finančního vzdělání z roku 2010. Ministerstvo financí vydalo v roce 2017 aktualizovaný soubor Standardů finanční gramotnosti, ta definuje cílovou úroveň finanční gramotnosti žáků základních a

středních škol, tato strategie bude upravovat připravené vzdělávací osnovy pro základní školy. Finanční gramotnost znamená souhrn vědomostí, dovedností i hodnotových postojů člověka nezbytných k tomu, aby se v současné době či té budoucí dokázal uplatnit a mohl tak v různých situacích během života zabezpečit sebe i svou rodinu. Finančně gramotný člověk umí aktivně vystupovat na finančním trhu, má přehled o aktuálním finančním dění, cenách, finančních rizicích, ke kterým by měl odpovědně přistupovat. Finanční gramotnost se skládá z peněžní gramotnosti, cenové gramotnosti a rozpočtové gramotnosti. Peněžní gramotnost umožňuje odpovědné nakládání s penězi v jejich hotovostní a bezhotovostní podobě. Cenová gramotnost umožňuje porozumění vývoje hodnoty peněz v čase, chápání cenových mechanismů a inflace. Rozpočtová gramotnost umožňuje odpovědnou správu osobního nebo rodinného rozpočtu.

7 Seznam použitých zdrojů

- 1) Ministerstvo financí České republiky. Národní strategie finančního vzdělávání 2010. [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2017, 20. 7. 2017 [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: www.msmt.cz/file/31443_1_1/
- 2) Standard finanční gramotnosti. In: Ministerstvo financí České republiky [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2017, 20. 7. 2017 [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/aktuality/2017/standard-financni-gramotnosti-29163>
- 3) Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. In: Národní ústav pro vzdělávání [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2017, 1.9.2017 [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/RVP_ZV_2017.pdf
- 4) Vymezení pojmu finanční gramotnost [online]. Praha: Praha : Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2010, 2010(1), 1-2 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/13213/vymezeni-pojmu-financni-gramotnost.html/>
- 5) SEKERKA, Bohuslav, Josef BRČÁK a Antonín KUČERA. Ekonomie trochu jinak. Plzeň: Čeněk, 2015, s. 91-93. ISBN 978-80-7380-534-0.
- 6) LARRY, Allen. Encyclopedia of money 2nd. Santa Barbara: ABC CLIO, 2009, s. 178. ISBN 978-1-59884-251-7.
- 7) LIŠKA, Václav, Ilona BAŽANTOVÁ, Jan FRAIT, Jan GAZDA, Martin MACHÁČEK, Lenka SPÁČILOVÁ a František VARADZIN. Makroekonomie. 2nd. Průhonice: Professional
- 8) Česká národní banka [online]. Praha: Česká národní banka, 2018 [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: www.cnb.cz/cs/o_cnb/
- 9) BRČÁK, Josef, Bohuslav SEKERKA, Dana STARÁ a Roman SVOBODA. Česká republika ve světle ekonomických teorií. Plzeň: Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-369-8.
- 10) O ČNB. In: ČNB [online]. Praha: Česká národní banka, 2018 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/
- 11) Zákon o bankách. In: Zákony pro lidi [online]. Praha: Vláda ČR, 1992 [cit. 2018-10-14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-21>
- 12) Družstevní záložna neboli kampaňka. In: Aktuálně.cz [online]. Praha: Economia, 2017 [cit. 2018-10-23]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz/wiki/ekonomika/druzstevni-zalozna-kampelicka/r~i:wiki:3063/>

- 13)** Umíráček kampeliček? Záložny se mění v banky, některé krachují. In: Idnes.cz [online]. Praha: Mafra, 2018 [cit. 2018-10-23].
Dostupné z: https://ekonomika.idnes.cz/kampelicka-banka-pokles-ubytek-dzr-/ekonomika.aspx?c=A180916_160748_ekonomika_kafi
- 14)** Bankovní vs. nebankovní půjčka. In: *Comfortmoney.cz* [online]. Praha: Comfortmoney, 2018 [cit. 2018-10-23].
Dostupné z: <https://www.comfortmoney.cz/bankovni-vs-nebankovni-pujcka/>
- 15)** Nebankovní úvěry a související problémy. In: Česká národní banka [online]. Praha: ČNB, 2008 [cit. 2018-10-23].
Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/clanky_rozhovory/media_2008/cl
- 16)** REVENDA, Zbyněk, Martin MANDEL, Jan KODERA, Petr MUSÍLEK, Petr DVOŘÁK a Jaroslav BRADA. Peněžní ekonomie a bankovníctví. čtvrté. Praha: Managment Press, 2008. ISBN 978-80-7261-132-4.
- 17)** Co to je stavební spoření?. In: ACSS [online]. Praha: Asociace českých stavebních spořitelů, 2014 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.acss.cz/cz/stavebni-sporeni/co-to-je/>
- 18)** Co je to spořicí účet a jak funguje?. In: Finance.cz [online]. Praha: Mladá fronta, 2018 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/ucty-a-sporeni/sporici-ucty-a-vklady/abeceda-sporicich-uctu/co-je-to-sporici-ucet>
- 19)** CROWTHER, Geoffrey. An Outline of Money. 3rd. Carolina: BiblioBazaar, 1958. ISBN 9781296834289
- 20)** RASCH, Martina. Zaplatit se dá i implantovaným čipem. Dáte tak ale všanc své soukromí. IDNES [online]. 2016, 12.1.2016, (1), 1 [cit. 2018-10-12]. Dostupné z: https://ekonomika.idnes.cz/lide-maji-nejradeji-plastove-platebni-karty-fz0-/eko-zahranicni.aspx?c=A160112_150655_eko-zahranicni_chrs
- 21)** Co to je termínovaný vklad?. In: Vyplata.cz [online]. Praha: Mladá fronta, 2015, 14.11.2015 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.vyplata.cz/pujckyauvery/co-je-to-terminovany-vklad.php>
- 22)** Daňové úlevy na penzijní připojištění. In: Srovnavač.cz [online]. Praha 5: Srovnávač.cz, s.r.o, 2015 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.srovnavač.cz/penzijni-pripojisti/danove-ulevy-na-penzijnim-pripojisti>

- 23)** Pojištění (Insurance). In: ManagementMania.com [online]. Wilmington (DE) 2011-2019, 30.08.2016 [cit. 11.03.2019]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/pojisteni>
- 24)** HŘEBÍK, František. Obecná ekonomie: 2. rozšířené vydání. 2nd. Plzeň: Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-249-3.
- 25)** Bankovní úvěr. In: Ušetřeno.cz [online]. Praha 4: Ušetřeno.cz, 2018 [cit. 2019-02-04]. Dostupné z: <https://www.usetreno.cz/slovník-pojmu/bankovni-uver/#gref>
- 26)** ČNB zavádí nové limity na hypotéky. In: ČNB [online]. Praha: Česká národní banka, 2018, 12.6.2018 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/tiskove_zpravy_cnb/2018/20180612_zfs.html
- 27)** Spotřebitelský úvěr. In: ČNB [online]. Praha: Česká národní banka, 2018 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/spotrebitel/ochrana_spotrebitele/spotrebitelsky_uver.html
- 28)** SAMUELSON, P. Ekonomie. Praha: NS Svoboda, 2008. 775 stran. ISBN: 80-205-0590-3.
- 29)** Škola finanční gramotnosti: úvěry a půjčky – proč je tak důležité RPSN?. In: Penize.cz [online]. Praha: Penize.cz, 2011 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/pujcky/215341-skola-financni-gramotnosti-uvery-a-pujcky-proc-je-tak-dulezite-rpsn>
- 30)** PINGOU, Arthur. The Veil of Money. Veil of money. 4th. Westport: Greenwood Press, 1978, s. 34-35. ISBN 9780313207426.
- 31)** Cílová inflace v ČR. In: Česká národní banka [online]. Praha: ČNB, 2018 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/cilovani.html#c2
- 32)** Inflace - druhy, definice, tabulky. In: ČSÚ [online]. Praha: Český statistický úřad, 2018 [cit. 2018-10-13]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace
- 33)** SWANENBERG, August. Makroekonomie bez předchozích znalostí. 1. Brno: Bizbooks, 2012. ISBN 978-80-265-0036-0.
- 34)** KUKALOVÁ, Gabriela, Lukáš MORAVEC a Marta ŠULCOVÁ-SEIDLOVÁ. Systém a správa daní v ČR. Praha, 2017. Skripta. Česká zemědělská univerzita v Praze.
- 35)** Daňové definice. In: Wwww.berne.cz [online]. Praha: Penízechytře.cz, 2018 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.berne.cz/dane/danove-definice/>

- 36)** MANKIW, G.: Zásady ekonomie. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 1999. ISBN 978-80-7169- 891-3.
- 37)** PALÍŠKOVÁ, Marcela. Osobní a rodinné bohatství. Jihlava: C.H. Beck, 2006. ISBN 80-7179-523-2.
- 38)** VYBÍHAL, Václav. Slabikář finanční gramotnosti. Praha: Cofet, 2011. 416 s. ISBN 978-80-9043-96-1-0.
- 39)** Základy typy příjmů a výdajů. In: Www.tivit.cz [online]. Děčín: TIVIT, spol. s r.o, 2018 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.tivit.cz/poradime-vam/financni-poradenstvi/hospodareni-domacnosti/rozpocet/zaklady-typy-prijmu-a-vydaju>
- 40)** Informační gramotnost. In: ManagementMania.com [online]. Wilmington (DE) 2011-2019, 31.10.2016 [cit. 11.03.2019]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/informacni-gramotnost>
- 41)** What is Numerical Literacy?. In: Saraparker.weebly.com [online]. Michigan: Sara Parker, 2018 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://saraparker.weebly.com/definition.html>
- 42)** Dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti 2018. Rady a kalkulačka. In: Www.penize.cz [online]. Praha 2: Penize.cz, 2018 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/mzda-a-plat/329866-dohoda-o-provedeni-prace-a-dohoda-o-pracovni-cinnosti-2018-rady-a-kalkulacka>
- 43)** Sociální pojištění. In: Mpsv.cz [online]. Praha 2: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/1349>
- 44)** Zákon o ochraně spotřebitele č. 634/1992 Sb. In: Zákony pro lidi [online]. Praha: Vláda ČR, 1992 [cit. 2018-10- 14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-634>
- 45)** Zákon 89/2012 Sb. Občanský zákoník_Sb. In: Zákony pro lidi [online]. Praha: Vláda ČR, 2012 [cit. 2018-10- 14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
- 46)** Zákon 262/2006 Sb. Zákoník práce. In: Zákony pro lidi [online]. Praha: Vláda ČR, 2006 [cit. 2018-10- 14]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-262>
- 47)** O nás. In: DDNAHRAZI.cz [online]. Frýdek-Místek: DD, 2018 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <http://www.ddnahrazi.cz/onas/>

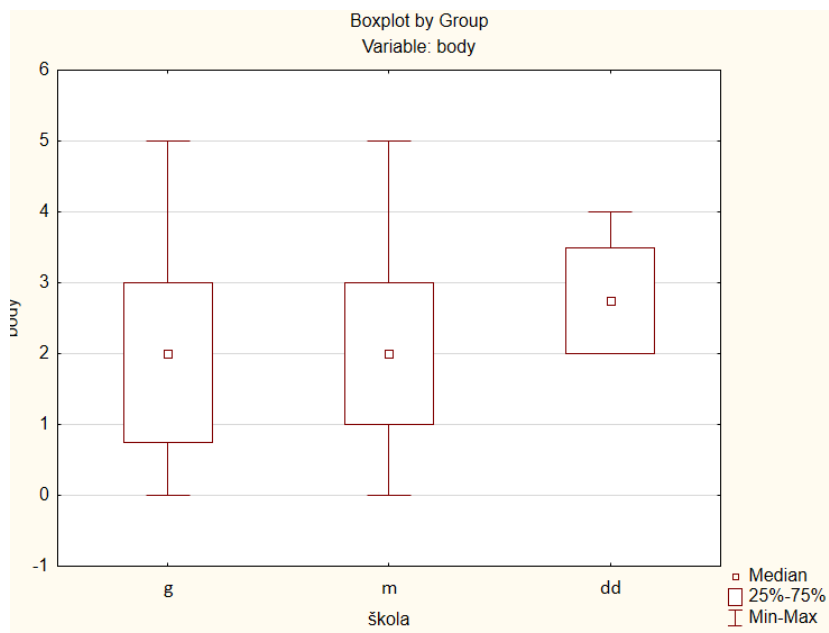
8 Přílohy

Kruskal-Wallisova ANOVA výpočet – osmý ročník

H0= Rozdíly mezi testovanými skupinami nejsou statisticky významné.

H1= Alespoň jedna skupina se statisticky liší

Kruskal-Wallis ANOVA by Ranks; body (List1 in Nový List Microsoft Excelu)						
Independent (grouping) variable: škola						
Kruskal-Wallis test: H (2, N= 51) =2,162634 p =,3391						
Depend.:	Code	Valid N	Sum of Ranks	Mean Rank		
body						
g	1	24	565,0000	23,54167		
m	2	21	562,0000	26,76190		
dd	3	6	199,0000	33,16667		

Median Test, Overall Median = 2,00000; body (List1 in Nový List Microsoft Excelu)						
Independent (grouping) variable: škola						
Chi-Square = 1,208664 df = 2 p = ,5464						
Dependent:	g	m	dd	Total		
<= Median: observed	14,00000	11,00000	2,00000	27,00000		
expected	12,70588	11,11765	3,17647			
obs.-exp.	1,29412	-0,11765	-1,17647			
> Median: observed	10,00000	10,00000	4,00000	24,00000		
expected	11,29412	9,88235	2,82353			
obs.-exp.	-1,29412	0,11765	1,17647			
Total: observed	24,00000	21,00000	6,00000	51,00000		

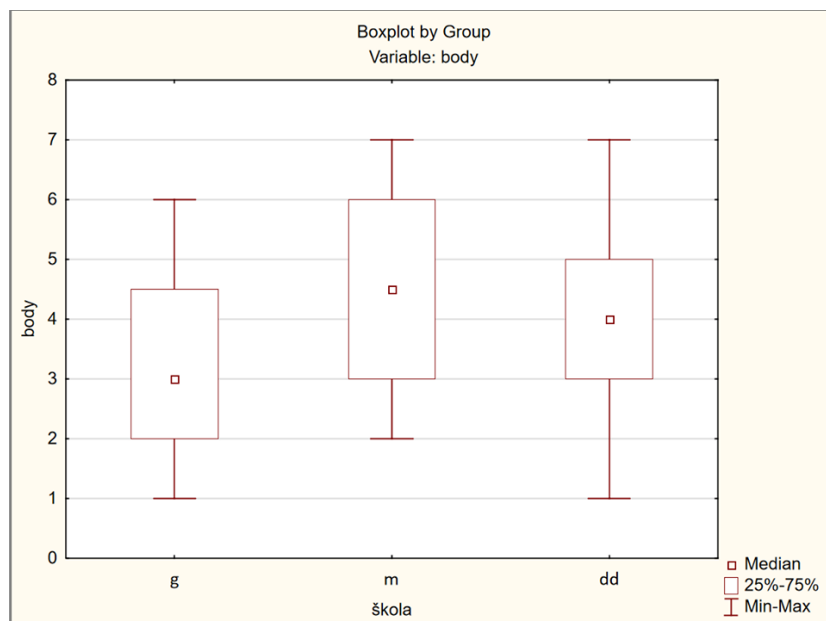
Nulovou hypotézu na hladině významnosti 0,05 nelze zamítnout.

Kruskal-Wallisova ANOVA výpočet – devátý ročník

H0= Rozdíly mezi testovanými skupinami nejsou statisticky významné.

H1= Alespoň jedna skupina se statisticky liší

		Median Test, Overall Median = 4,00000; body (List1 in 9) Independent (grouping) variable: škola Chi-Square = 2,205153 df = 2 p = ,3320			
Dependent: body		g	m	dd	Total
<= Median:	observed	15,00000	12,00000	7,00000	34,00000
	expected	12,75000	14,57143	6,67857	
	obs.-exp.	2,25000	-2,57143	0,32143	
> Median:	observed	6,00000	12,00000	4,00000	22,00000
	expected	8,25000	9,42857	4,32143	
	obs.-exp.	-2,25000	2,57143	-0,32143	
Total: observed		21,00000	24,00000	11,00000	56,00000

		Kruskal-Wallis ANOVA by Ranks; body (List1 in 9) Independent (grouping) variable: škola Kruskal-Wallis test: H (2, N= 56) =5,415197 p =,0667			
Depend.: body		Code	Valid N	Sum of Ranks	Mean Rank
g	1	21	477,0000	22,71429	
m	2	24	813,0000	33,87500	
dd	3	11	306,0000	27,81818	

Nulovou hypotézu na hladině významnosti 0,05 nelze zamítnout.